

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проходження навчальної практики
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності АЗ Початкова освіта
освітньо-професійної програми «Початкова освіта»

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № __ від _____

Запоріжжя
2025

УДК 378.147.091.33-027.22:373.3(076.5)
М545

Методичні рекомендації до проходження навчальної практики для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності А3 Початкова освіта освітньо-професійної програми «Початкова освіта» / уклад. : Ю. Є. Зубцова, Л. О. Сущенко, О. О. Андрющенко. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 79 с.

Методичні рекомендації визначають порядок проходження навчальної практики здобувачами ступеня вищої освіти бакалавра. У виданні окреслено мету, завдання, структуру різних видів навчальної практики, порядок і вимоги до оформлення та представлення звіту з практики, систему оцінювання. Надано додатки, де розміщено зразки окремих документів, які є складовими звітності про практику.

Призначені для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності А3 Початкова освіта, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Рецензент

О. І. Іваницький, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності Запорізького національного університету

Відповідальний за випуск

Ю. Є. Зубцова, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Вибір баз навчальної практики.....	7
Організація та керівництво практикою.....	7
Розділ 1 Адаптаційно-ігрова практика.....	9
1.1 Мета та завдання навчальної практики.....	9
1.2 Етапи проходження навчальної практики.....	10
1.3 Обов'язки здобувачів-практикантів та керівників практики.....	11
1.4 Перший етап практики.....	12
1.4.1 Зміст навчальної практики.....	12
1.4.2 Ведення щоденника практики.....	12
1.4.3 Підготовка та проведення ранкових зустрічей.....	14
1.4.4 Індивідуальне завдання.....	16
1.4.5 Оформлення звіту.....	17
1.4.6 Вимоги до звітної документації з практики.....	18
1.4.7 Підведення підсумків практики.....	18
1.4.8 Критерії оцінювання результатів практики.....	18
1.5 Другий етап практики.....	22
1.5.1 Зміст навчальної практики.....	22
1.5.2 Ведення щоденника практики.....	22
1.5.3 Індивідуальне завдання.....	24
1.5.4 Вимоги до звітної документації з практики.....	24
1.5.5 Підведення підсумків практики.....	25
1.5.6 Критерії оцінювання результатів практики.....	25
1.6 Рекомендована література.....	28
Розділ 2 Організаційно-дозвілєва практика.....	30
2.1 Мета та завдання навчальної практики.....	30
2.2 Організація та керівництво практикою.....	31
2.3 Обов'язки здобувачів-практикантів та керівників практики.....	32
2.4 Зміст навчальної практики.....	33
2.5 Ведення щоденника практики.....	33
2.6 Організація роботи в загоні.....	34
2.7 Індивідуальні завдання.....	38
2.8 Оформлення звіту.....	39
2.9 Вимоги до звітної документації з практики.....	39
2.10 Підведення підсумків практики.....	40
2.11 Критерії оцінювання результатів практики.....	40
2.12 Рекомендована література.....	45
Розділ 3 Практика в групі продовженого дня.....	47
3.1 Мета та завдання навчальної практики.....	47
3.2 Організація та керівництво практикою.....	49
3.3 Обов'язки здобувачів-практикантів та керівників практики.....	50

3.4 Зміст навчальної практики.....	51
3.5 Ведення щоденника практики.....	51
3.6 Підготовка та проведення заходів.....	52
3.7 Індивідуальні завдання.....	57
3.8 Оформлення звіту.....	58
3.9 Вимоги до звітної документації з практики.....	58
3.10 Підведення підсумків практики.....	58
3.11 Критерії оцінювання результатів практики.....	59
3.12 Рекомендована література.....	63
Використана література.....	65
Додатки.....	66

ВСТУП

Сучасна початкова школа функціонує в умовах реформування та оновлення освітньої системи, що вимагає від майбутніх учителів здатності швидко адаптуватися до змін, упроваджувати новітні освітні технології, створювати сприятливе середовище для розвитку кожної дитини. Здобувачі спеціальності АЗ Початкова освіта мають оволодіти вміннями організовувати освітній процес відповідно до Державного стандарту початкової освіти, працювати з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, сприяти їхньому всебічному розвитку, формуванню ключових компетентностей та наскрізних умінь. У процесі навчальної практики особливого значення набуває оволодіння здобувачами освіти трудовими функціями та професійними компетентностями відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», що забезпечує їхню готовність до ефективної педагогічної діяльності в сучасних умовах.

Навчальна практика є невід'ємною складовою освітнього процесу, що забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю. Вона спрямована на формування професійних умінь студентів, розвиток їхньої педагогічної майстерності, вироблення навичок комунікації з дітьми та батьками, оволодіння методами організації освітнього процесу та дозволяє, зокрема, в умовах літнього відпочинку.

Практична підготовка студентів сприяє формуванню педагогічної позиції, розвитку здатності до творчого пошуку, використання традиційних та інноваційних методик. Участь у практичній діяльності забезпечує розвиток емоційно-ціннісної сфери майбутнього педагога, зокрема емпатії, толерантності та педагогічного такту.

Основна мета методичних рекомендацій полягає у наданні допомоги студентам під час підготовки та проходження навчальної практики, окресленні завдань, змісту та етапів її проведення, визначенні критеріїв успішності та напрямів для самоаналізу й професійного зростання майбутніх учителів початкової школи.

Методичні рекомендації покликані стати для студентів орієнтиром у професійному становленні, допомогти організувати власну діяльність на високому рівні. Вони також сприяють формуванню у здобувачів відповідальності за результати освітнього процесу та усвідомлення суспільної значущості професії вчителя початкових класів.

У методичних рекомендаціях розглядаються загальні питання організації, проведення і підбиття підсумків різних видів навчальної практики здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності АЗ Початкова освіта кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету. Результати роботи здобувачі вищої освіти оформлюють у вигляді звіту з практики із подальшим його захистом.

Загальні питання організації, проведення і підбиття підсумків навчальної

практики студентів у Запорізькому національному університеті регламентує низка нормативних документів, зокрема: Положення про організацію освітнього процесу в ЗНУ; Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в ЗНУ; Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України; Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ЗНУ; Кодекс академічної доброчесності ЗНУ; освітньо-професійна програма «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; наскрізна програма практики для здобувачів освітньо-професійної програми «Початкова освіта», спеціальності АЗ Початкова освіта»; Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

ВИБІР БАЗ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Відповідно до «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Запорізького національного університету» (п. 4.6) організаційне забезпечення практики складає визначення баз практики; розподіл здобувачів вищої освіти за базами практики; укладання договорів про проведення практики між університетом та установою; підготовка інформації базам практики щодо спеціальностей, термінів проходження практики, кількості здобувачів вищої освіти, потреб в обладнанні, інвентарі та матеріалах; складання кошторису-калькуляції щодо витрат на проведення практики здобувачів вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання клопотання між університетом і закладом загальної середньої освіти.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри дошкільної та початкової освіти ЗНУ оформлюється наказом ректора університету (за два тижні до початку практики).

Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише до початку навчальної практики. Рішення про можливість зміни бази практики приймає завідувач кафедри.

Самостійно змінювати місце практики здобувач вищої освіти не має права. У разі самостійної зміни місця практики, нез'явлення до місця практики без поважних причин вважають, що здобувач не виконав індивідуальний навчальний план і може бути відрахований з Університету.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

В умовах воєнного стану порядок проведення навчальної практики, відповідно до листа МОН України «Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану» від 07.03.2022 р. № 235, Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Запорізькому національному університеті (протокол вченої ради № 2 від 29.09.2020 р.) для забезпечення безперервності освітнього процесу може здійснюватися дистанційно в закладах загальної середньої освіти, які працюють у дистанційному та / або змішаному форматі.

Керівництво практикою здобувачів вищої освіти здійснюється двома сторонами: керівником практики від кафедри дошкільної та початкової освіти ЗНУ та керівником практики від бази практики.

Методичне керівництво практикою здійснює кафедра дошкільної та початкової освіти факультету соціальної педагогіки та психології Запорізького національного університету. Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність здобувачів вищої освіти та керівників практики, є

наскрізна програма практики.

У встановлені терміни здобувачі освіти мають прибути в заклади освіти, що є об'єктами практичної підготовки, для проходження навчальної практики.

Робочий день здобувачів встановлюється відповідно до розпорядку роботи закладів освіти, в які вони направлені на практику.

РОЗДІЛ 1 АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВА ПРАКТИКА

1.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета навчальної практики – ознайомлення студентів із своєрідністю періоду адаптації дитини до нових умов протягом перших тижнів її перебування в школі та формування практичних умінь застосування ігрових і діяльнісних методів навчання.

Основні завдання практики:

- ознайомити зі змістом, організацією та особливостями проведення уроків в перші дні навчання в початковій школі;
- сприяти набуттю вмінь проведення індивідуальних бесід, анкетування, опитування молодших школярів, спостереження освітньої діяльності, вторинного аналізу документів, ведення документації;
- спонукати використовувати діяльнісний підхід як наскрізний в освітньому процесі початкової школи;
- сприяти усвідомленню шляхів практичної реалізації ігрового та діяльнісного підходів в освітньому процесі початкової школи;
- вдосконалювати навички аналізу уроків та занять;
- розвивати гнучкість поведінки, критичність мислення, саморегуляцію, рефлексію.

Під час проходження навчальної практики здобувач вищої освіти повинен набути таких **компетентностей**:

- здатність працювати в команді;
- здатність діяти соціально відповідально і свідомо;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово;
- здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність;
- здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;
- здатність організовувати освітній процес з урахуванням особливостей компетентнісного, діяльнісного, інтегративного підходу та застосуванням ігрових методів навчання в початковій школі.

У результаті проходження навчальної практики здобувач вищої освіти повинен оволодіти такими **програмними результатами навчання**:

- організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності;

формування судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;

- спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

- планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання;

- застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування;

- володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей пізнавальних процесів учнів початкової школи та стратегії їх урахування в процесі навчання, розвитку й виховання учнів;

- застосовувати компетентнісний, діяльнісний, інтегративний підходи та ігрові методи навчання в освітньому процесі.

Обсяг практики – 6 кредитів ЄКТС (180 годин). Тривалість проведення – 4 тижні (3-й семестр навчання).

1.2 ЕТАПИ ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика поділяється на два етапи:

Перший етап проводиться протягом перших двох тижнів навчання у 3 семестрі щоденно в перших класах закладів освіти. У процесі практики студенти виступають у ролі спостерігачів та помічників/асистентів учителів перших класів.

Протягом практики студенти відвідують всі уроки і заняття, які проводить учитель початкових класів, ведуть щоденник, у якому фіксують свої спостереження та роблять щоденно аналіз освітнього процесу; залучаються до педагогічної діяльності як помічники / асистенти вчителя; готують психолого-педагогічну скарбничку для діагностики першокласників.

Другий етап відбувається в останні два тижні семестру після вивчення курсу «Діяльнісний підхід у початковій школі». У процесі практики студенти виступають у ролі асистентів учителів 1-2 класів.

Під час практики здобувачі проводять ранкові зустрічі та фрагменти уроків із застосуванням ігрових та діяльнісних методів навчання, а також залучаються до проведення руханок, рухливих перерв.

Перед початком кожного етапу практики проводиться настановча конференція на базі лабораторії дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету, де здобувачів ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики, веденням документації.

Для проходження практики студентів розподіляються по 4-5 осіб у клас, де вони мають виконувати всі завдання, передбачені програмою практики.

Після закінчення навчальної практики проводиться підсумкова конференція на базі лабораторії дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету.

1.3 ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ ТА КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Керівники практики від ЗНУ:

- добирають заклади для проведення практики та розподіляють студентів у класи;
- проводять попередню бесіду з вчителями класів, в яких буде проходити навчальна практика;
- організовують та проводять настановчу і підсумкову конференції практики.
- ознайомлюють студентів з організацією початку навчання першокласників, з особливостями періоду адаптації дитини до нових умов;
- надають допомогу практикантам у виконанні завдань практики;
- контролюють своєчасне і якісне ведення практикантами звітної документації з практики, перевіряють та аналізують її;
- спільно із вчителем початкових класів виставляють студентам-практикантам оцінку за практику.

Вчитель початкових класів:

- проводить для студентів уроки, ранкові зустрічі та інші заходи;
- залучає студентів до проведення ранкових зустрічей, фрагментів уроків, руханок, рухливих перерв;
- визначає теми уроків, зміст ранкових зустрічей, руханок, рухливих перерв, консультує практикантів, затверджує конспекти;
- створює умови для розкриття професійного потенціалу студентів (підтримка, мотивація, культура зворотнього зв'язку та ведення професійного діалогу);
- бере участь в обговоренні проведених студентами заходів, допомагає проводити самоаналіз;
- надає допомогу студентам-практикантам у виконанні ними завдань з практики.

Студент-практикант має:

- вчасно (за 15-20 хвилин до початку уроків) з'являтися у заклад освіти;
- вести щоденник з практики та виконувати передбачений обсяг завдань;
- допомагати учителеві в організації учнів, виготовленні наочності, підписі зошитів тощо;
- активно включатися в роботу з учнями до уроків і на перервах, проводити ранкові зустрічі, фрагменти уроків, фізхвилинки під час уроків, вивчати психолого-педагогічні особливості першокласників;
- дотримуватися педагогічної етики та такту;

- мати відповідний зовнішній вигляд.

1.4 ПЕРШИЙ ЕТАП ПРАКТИКИ

1.4.1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1. Знайомство з базою практики, вчителем-наставником, особливостями створення освітнього середовища.
2. Спостереження та аналіз зустрічі вчителя з учнями (свято знань, перший урок).
3. Бесіда з учителем про порядок комплектування перших класів.
4. Спостереження за розміщенням учнів у класі залежно від їх зросту, особливостей зору, слуху тощо.
5. Ознайомлення з календарно-тематичним планом роботи вчителя, планом виховної роботи, планами-конспектами уроків перших тижнів, іншою документацією.
6. Щоденне спостереження ранкових зустрічей та всіх уроків.
7. Щоденний запис та аналіз даних спостережень у щоденник практиканта.
8. Підготовка банку методик (4-5) для вивчення рівня адаптації першокласників.
9. Збір матеріалів для написання характеристик на одного з учнів / учениць першого класу.
10. Проведення ранкових зустрічей, фізкультхвилинок, динамічних перерв, індивідуальних і групових бесід з першокласниками.
11. Допомога учителеві: виготовлення наочності, підготовка презентацій, підписування зошитів, зустріч дітей і відправлення їх додому, чергування на перерві, організація ігор і розваг, оформлення освітніх осередків, індивідуальна та групова робота з батьками.

1.4.2 ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

Щоденник практики можна вести в рукописному або друкованому вигляді. Титульна сторінка оформлюється відповідно до встановленого зразка. На наступних сторінках щоденника студент подає план роботи на кожен день практики із зазначенням виконаної роботи.

Наприклад:

План роботи
01.09.2025 р.

1. Зустріч і знайомство з учителем та учнями класу, їхніми батьками.
2. Спостереження свята першого дзвоника.

3. Вивчення особових справ учнів класу.
4. Відвідування та аналіз перших зборів батьків першокласників.
5. Бесіда з учителем. Обговорення завдань і змісту практики та цікавих форм роботи з першокласниками на перервах тощо.

Далі за аналогією подається план роботи на усі дні практики (10 робочих днів).

Після цього в щоденнику записується спостереження і аналіз ранкових зустрічей, уроків та дані про результати спостереження за обраним учнем.

Наприклад:

02.09.2025 р.

Дата:

Урок (ранкова зустріч):

Мета:

Обладнання:

Зміст уроку (ранкової зустрічі)	Аналіз діяльності вчителя	Дані про результати спостереження за учнем

По закінченню аналізу останнього уроку пишеться один загальний висновок за результатами спостереження за день.

Під час заповнення стовпчика «Зміст уроку (ранкової зустрічі)» слід визначати основні етапи / види діяльності.

Наприклад:

1. Організаційний момент.
2. Повідомлення теми уроку.
3. Гра «__».
4. Розв'язування задачі.
5. Слухання казки.
6. Рефлексія тощо.

Заповнюючи стовпчик «Аналіз діяльності вчителя» та під час написання висновку варто зазначати, як вчитель:

- організовує навчання та спілкування з дітьми;
- корегує час заняття відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей;
- підтримує мотивацію до навчання, увагу та дисципліну на уроці;
- здійснює формувальне оцінювання тощо.

При цьому позначкою «+» відмічати позитивні, на Вашу думку, дії вчителя, а позначкою «-» — недоліки.

Можна використовувати опорні фрази для аналізу занять, розміщені в

додатку А.

Заповнюючи стовпчик «Дані про результати спостереження за учнем» зазначати:

- активність дитини протягом уроку та навчального дня;
- коливання / концентрація уваги;
- темп виконання завдань;
- проблеми з самообслуговуванням;
- реакцію на критику / зауваження;
- наявність соціальних труднощів (спілкування з однолітками, замкнутість, конфліктність);
- бажання вчитися, інтерес до навчання тощо.

1.4.3 ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ РАНКОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ

Протягом практики студенти мають підготувати та провести чотири ранкових зустрічі в парі. Потрібно обов'язково узгодити тему ранкової зустрічі та її зміст з учителем. Без затвердженого вчителем конспекту студенти не допускаються до проведення.

Слід подати графік проведення ранкових зустрічей керівникам практики від ЗНУ в другий день практики.

	П.І.Б. студента	Дата
1		
2		
3		
4		

Під час написання конспекту ранкової зустрічі слід дотримуватися орієнтовної структури, а саме:

1) Вітання

Варто використовувати різноманітні форми привітання, які підтримують учнів. Це може бути вітання різними мовами, вигуки, використання невербальних засобів, кодів, пісень, віршів. Вітання мають відповідати навчальній програмі та навичкам дітей. Доцільно залучати дітей до вигадкування способу привітання, можна запропонувати роль автора вітання.

Під час привітання дітей слід привчити звертатися один до одного на ім'я, для цього можна демонструвати приклад: «Доброго ранку, Марійко!», «Вітаю тебе, Василько», «Рада бачити Михайлика» тощо. Варто звернути увагу і на тембр голосу, інтонацію, приязний вираз обличчя та погляд у вічі.

Крім власне вітання, цей етап може включати налаштування на плідну роботу, поздоровлення іменинника, призначення чергових тощо.

2) Групові заняття

Групове заняття проводиться з метою об'єднання групи, створення

класної спільноти. Сутність цього етапу полягає у виконання спільних групових завдань, ігор та вправ. При цьому ці види діяльності повинні мати кооперативний характер та мають бути такими, що не передбачають суперництва. Ці заняття мають сприяти розвитку наскрізних умінь та самовираженню, розвивати етичні та моральні почуття, демократичні цінності.

Такі спільні заходи мають переконувати дітей у важливості співпраці, використанні сильних сторін кожного на користь усієї групи. Плануючи цю частину ранкової зустрічі, варто добирати рухливі ігри та вправи; завдання на вдосконалення мовлення, отримання досвіду застосування математичних дій; використовувати музику, спів пісень; створювати спільні аплікації; придумувати кросворди, вірші, загадки тощо.

3) Обмін інформацією

Під час проведення цього етапу діти мають можливість висловлювати свої думки, обмінюватися ідеями та, відповідно, мають змогу дізнатися щось про своїх однокласників. Найціннішим є те, що обмінюючись інформацією діти розвивають навички активного слухання та говоріння. Так, учні можуть ставити відкриті запитання та коментувати, аргументувати, переконувати, дотримуючись правил демократичного спілкування. Крім того, відбувається формування вміння почуватися вільно, спокійно і комфортно, виступаючи перед іншими.

Також для цього під час обміну інформацією можна застосувати практику «Крісло автора» – спеціальне крісло, стілець, пуф, де дитина може висловити все те, що її здивувало, схвилювало, вразило; презентувати свої творчі напрацювання; розповісти цікаві історії.

Доцільно на цьому етапі заповнити «Календар погоди», обговорюючи зміни у природі; ознайомити з певними ідеями та поняттями; створити / обговорити правила класу; вирішити конфліктні ситуації тощо.

4) Щоденні новини

Цей етап також важливий для об'єднання класної спільноти як частини шкільної спільноти, однієї великої справи чи проєкту. Під час «Щоденних новин» може відбуватися колективне обговорення оголошення, яке щодня вивішується на стенді чи дошці в класі або в шкільному коридорі.

Молодші школярі мають можливість познайомити однокласників з таким повідомленням, узяти участь в обговоренні й вирішенні важливої для всієї класної / шкільної спільноти проблеми. Також можна обговорити свято (народне, державне), подію, яка припадає на цей день за календарем. Якщо не було до цього етапу обговорено зміни у природі, то можна це зробити на етапі щоденних новин. Доцільно визначити або відгадати тему дня, тижня, місяця.

Рекомендовану послідовність компонентів можна змінювати відповідно до потреб кожного класу.

Зразки ранкових зустрічей можна знайти за покликаннями:

- <https://drive.google.com/drive/folders/1tCthl-DI7cqYebAmWLTTrH-mA0AK0gr8f>

- <https://drive.google.com/drive/folders/1zce->

Студент-практикант спостерігає за однією дитиною та вивчає її адаптацію до навчання у закладі освіти. Результати вивчення рівня адаптації до школи відображає у щоденнику та у психолого-педагогічній характеристиці на учня / ученицю.

I. Методика вивчення особистості учня першого класу

- ## II. Вимоги до змісту характеристики

1. Характеристика повинна бути написана на основі власного фактичного матеріалу як результат самостійного дослідження.
2. У характеристиці мають бути представлені власні експериментальні дані, одержані за допомогою методів дослідження (анкетування, бесіда, інтерв'ю, тестування тощо).
3. У характеристиці студент-практикант повинен продемонструвати вміння самостійно аналізувати та оцінювати педагогічні факти і явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, аргументувати думки і твердження, робити висновки.
4. Психолого-педагогічна характеристика – це фактично творча наукова робота, тому вона передбачає відповідний науковий стиль і оперування психолого-педагогічною термінологією.
5. Вивчення особистості учня – не самоціль, а засіб правильного і ефективного впливу на школярів, тому останній розділ характеристики є найважливішим: педагогічні висновки, поради, рекомендації повинні бути конкретними, обґрунтованими і логічно випливати з усіх попередніх розділів характеристики.

III. Вимоги до оформлення характеристики

1. Титульна сторінка оформляється відповідно до зразка.
2. Обсяг характеристики складає 1 сторінку (без урахування титульного листа).
3. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього, лівого – 20 мм; правого – 10 мм; абзацний відступ – 1,25 см.
4. Текст характеристики має бути поданим відповідно до схеми.
5. Характеристика повинна бути написана грамотно, чітко, послідовно.

Орієнтовна схема характеристик учня першого класу

1. Прізвище, ім'я.
2. Вік, клас.
3. Характеристика сім'ї.
4. Прояв здібностей, нахилів, інтересів.
5. Прояв самостійності, активності, ініціативи.
6. Яскраво виражені моральні якості (доброзичливість, колективізм, почуття власної гідності, гуманність, відповідальність, співчуття тощо).
7. Рівень інтелектуального розвитку; уважність.
8. Особливості темпераменту.
9. Ставлення до зауважень.
10. Реакція на заохочення.
11. Характеристика емоційно-вольової сфери.
12. Взаємовідносини із дорослими (в тому числі з педагогами), товаришами, колективом.

1.4.5 ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Звіт про практику має містити відомості про виконання студентом завдань практики, мати висновки і пропозиції та ін.

Звіт повинен відповідати таким вимогам:

1. Титульна сторінка оформлюється відповідно до зразка.
2. Обсяг звіту складає 2 сторінки (без урахування титульного листа).
3. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього, лівого – 20 мм; правого – 10 мм; абзацний відступ – 1,25 см.
4. Схема звіту
 - 1) Клас, учитель, де студент проходив практику.
 - 2) Зміст проведеної роботи:
 - особливості реалізації Концепції НУШ (оснащення кабінету, наявність освітніх осередків тощо);

- аналіз спостереження освітньої діяльності в адаптаційний період (форми, методи, прийоми роботи вчителя);

- психологічні особливості адаптації дітей до навчання у школі.

3) Короткий аналіз своєї роботи:

- чого навчився на практиці (яких знань, умінь і навичок набуто);

- які взаємини склалися з дітьми у класі, вчителем;

- як змінилися особистісні якості;

- що допомагало у роботі з дітьми;

- яких знань, умінь і навичок не вистачало у роботі з дітьми;

- які виявлено труднощі та прогалини у підготовці до роботи з першокласниками.

4) Висновки і пропозиції щодо вдосконалення організації навчальної практики та підготовки до неї.

1.4.6 ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПРАКТИКИ

Документація у Ворд-файлі розміщується у відповідну комірку в Moodle у такій послідовності:

1. Титульна сторінка звітної документації (Додаток Б)

2. Титульна сторінка щоденника педагогічної практики (Додаток В)

3. Щоденник педагогічної практики

3. Методична скарбничка «Банк методик для вивчення рівня адаптації першокласників»

4. Характеристика на учня / ученицю

5. Бланки діагностичних методик з відповідями дитини, учнівські роботи, рисунки тощо

6. Конспекти ранкових зустрічей

7. Звіт з практики (Додаток Г)

1.4.7 ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Формою підведення результатів практики є підсумкова конференція.

Кожна мікрогрупа студентів, яка працювала в одному класі, готує презентацію з фото та відеоматеріалами; коротку доповідь на запропоновану керівником практики тему.

1.4.8 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок здобувача, набутих на навчальній практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою. Види і зміст контрольних заходів здобувачів-практикантів представлено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Види і зміст контрольних заходів

Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	2	3	4
Поточний контроль			
Діяльність студента у закладі освіти	Проведення роботи з першокласниками: 4 ранкові зустрічі (в парі), фізкультхвилинки / руханки, організовані перерви, індивідуальні та групові бесіди (за потребою)	10-15 балів – конспекти ранкових зустрічей розроблено самостійно; зміст відповідає темі, меті та віковим особливостям дітей; виявлено креативність та оригінальність у змісті запропонованих завдань та видів діяльності; ранкові зустрічі проведено відповідно до структури, впевнено, емоційно, з дотриманням правил культури мовлення; створено сприятливу психологічну атмосферу; здобувач виявляє ініціативу у проведенні інших заходів. 5-10 балів – конспекти ранкових зустрічей розроблено з частковою допомогою вчителя/керівника практики; зміст відповідає темі та віковим особливостям дітей; завдання та види діяльності переважно стандартні; проведення ранкових зустрічей частково відповідає структурі, спостерігається невпевненість або монотонність; мовлення правильне, але з незначними порушеннями норм; створення позитивної атмосфери – на середньому рівні; ініціативність у проведенні інших заходів проявляється рідко. 0-5 балів – конспекти ранкових зустрічей розроблено з допомогою вчителя/керівника практики; дібрані завдання стандартні, частково відповідають темі, меті та віковим особливостям дітей; під час проведення структура ранкової зустрічі не витримана; емоційна подача відсутня; мовлення з помилками, невизначене; психологічна атмосфера не сприяє активності дітей; здобувач не виявляє ініціативи та потребує постійного супроводу.	15
Діяльність студента у закладі освіти	Виготовлення дидактичних роздаткових та демонстраційних матеріалів, наочності, презентацій, підписування зошитів, оформлення освітніх осередків тощо (за запитом вчителя)	4-5 балів – здобувач самостійно пропонує ідеї щодо створення дидактичних і наочних матеріалів; створює якісні, естетично оформлені та методично доцільні матеріали; активно долучається до оформлення освітнього середовища, враховуючи вікові особливості дітей; працює творчо, використовує сучасні інструменти; презентації інформативні, візуально привабливі та адаптовані до тематики занять; підписування зошитів та інша допоміжна робота виконується охайно, самостійно організовано. 2-3 бали – відгукується на запит учителя, виконує доручення щодо виготовлення матеріалів після відповідного прохання; матеріали загалом відповідають вимогам, але можуть мати окремі недоліки у змісті чи оформленні; бере участь в оформленні середовища лише за інструкцією; презентації прості, без зайвої деталізації або глибокої адаптації; виконання доручень потребує додаткового контролю або допомоги з боку вчителя. 0-1 бал – виконує неякісно або ухиляється від виконання; не проявляє зацікавленості чи відмовляється виконувати доручення, пов'язані з виготовленням матеріалів; робота виконується формально, неохайно або з порушенням вимог; не дотримується інструкцій, ігнорує побажання вчителя; не пропонує і не створює нічого самостійно; навіть після вказівок не демонструє належного рівня відповідальності.	5

Ведення щоденника	Ведення спостережень відповідно до представленої форми, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	26–30 балів – зміст і оформлення щоденника практики відповідає вимогам, містить усі необхідні структурні елементи; здійснено короткий запис макро- та мікроетапів ранкових зустрічей / уроків; детально проаналізовано діяльність учителя; спостереження за діяльністю учнів ведеться докладно; наявні ґрунтовні висновки за результатами спостереження кожного навчального дня. 20-25 балів – щоденник переважно відповідає вимогам; структурні елементи наявні, але не завжди повністю розкриті; записи макро- та мікроетапів наявні, проте можуть бути дещо загальними або неповними; аналіз діяльності вчителя здійснено, але не завжди достатньо глибоко; спостереження за учнями ведеться регулярно, хоча іноді без достатньої деталізації; наявні переважно ґрунтовні висновки за результатами спостереження кожного навчального дня. 15–20 балів – щоденник частково відповідає вимогам; деякі структурні частини відсутні або виконані формально; записи етапів уроків / ранкових зустрічей неповні; аналіз діяльності вчителя поверховий, без глибокого розуміння особливостей педагогічного процесу; спостереження за учнями уривчасті, зосереджені лише на окремих моментах; висновки подані, але не дають змоги оцінити діяльність вчителя / учнів. 8–14 балів – щоденник має значні недоліки у змісті та структурі; записи про етапи уроків / ранкових зустрічей загальні, непослідовні або містять пропуски; аналіз діяльності вчителя поверховий; спостереження за учнями фрагментарні, не дають цілісного уявлення про їхню діяльність; висновки подані не за всі дні або мають шаблонний характер. 0–7 балів – щоденник практично не оформлений або оформлений формально, без дотримання вимог; записи про зміст уроку / ранкових зустрічей уривчасті, містять пропуски етапів; аналіз діяльності вчителя та спостереження за учнями відсутні або мінімальні; висновки не подано або вони не мають змістовного навантаження.	30
Підготовка методичної скарбнички	Підбір діагностичного інструментарію для вивчення рівня адаптації до школи.	7-10 балів – складено програму спостереження за адаптацією першокласників; дібрано 4-5 різних методів діагностики рівня адаптації першокласників до школи; охайно та естетично оформлено необхідний роздатковий матеріал для учнів. 4-6 балів – складено спрощену або частково розроблену програму спостереження; дібрано 2–3 різні методи діагностики / або 4-5 однакових методів діагностики / або таких методів, які частково дозволяють вивчити рівень адаптації; роздатковий матеріал наявний, але виготовлений неохайно або частково не відповідає віку/завданням. 0-3 бали – програма спостереження відсутня або фрагментарна, немає чіткого уявлення про мету, завдання чи логіку спостереження; використано менше 2 методик або подані методи не відповідають тематиці спостереження/віку учнів; роздатковий матеріал відсутній або неякісний, не придатний для роботи з першокласниками.	10
Усього за поточний контроль			60

Підсумковий контроль			
Оформлення звіту	Підготовка й оформлення звіту з практики відповідно до вимог, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	15-20 балів – звіт оформлено відповідно до всіх визначених вимог: детально описано особливості адаптаційно-ігрового періоду в НУШ, ґрунтовно проаналізовано діяльність учителя, здійснено рефлексію власної діяльності у закладі освіти; проаналізовано особливості адаптації першокласників; текст звіту грамотний, логічний, чітко структурований; дотримано вимоги до технічного оформлення та термінів подання документації. 10-14 балів – звіт загалом відповідає вимогам, однак окремі складові розкрито поверхово або недостатньо глибоко; аналіз діяльності вчителя та/або власної діяльності недостатньо обґрунтований; допущено незначні порушення у структурі або технічному оформленні звіту; трапляються поодинокі помилки в мовленні або стилістиці. 5-9 балів – звіт містить суттєві недоліки: відсутній або поверховий опис ключових аспектів практики; слабка рефлексія, відсутній глибокий аналіз діяльності вчителя; порушено вимоги до структури; наявні численні орфографічні або стилістичні помилки; порушено вимоги до оформлення або терміни подання. 0-4 бали – звіт не відповідає базовим вимогам: відсутній аналіз або опис ключових компонентів практики; текст має фрагментарний або непослідовний характер; наявні грубі порушення у структурі, обсязі або оформленні документа; звіт подано з порушенням термінів або відсутній взагалі.	20
Психолого-педагогічна характеристика	Підготовка психолого-педагогічної характеристики відповідно до вимог, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	10-15 балів – характеристика повністю відповідає вимогам, є ґрунтовною; детально проаналізовано результати діагностики; використано різні методи збору інформації; наявні додатки: бланки діагностичних методик з відповідями учня, дитячі роботи, рисунки тощо; висновки логічні, обґрунтовані, відповідають зібраним даним; текст грамотно написаний, структурований; дотримано вимоги до технічного оформлення та термінів подання. 6-9 балів – характеристика в основному відповідає вимогам, проте аналіз результатів діагностики недостатньо глибокий або частково поверховий; не всі психолого-педагогічні аспекти розкрито повною мірою; бланки діагностики або додатки наявні частково або оформлені неохайно; трапляються поодинокі мовні/стилістичні помилки; можливе незначне порушення структури або оформлення. 1-4 бали – характеристика має суттєві недоліки: поверхнево або фрагментарно розкрито психолого-педагогічні особливості учня; результати діагностики описані без аналізу або інтерпретовано неправильно; відсутні або формальні додатки (бланки, дитячі роботи); текст містить численні мовні та стилістичні помилки; структура нечітка, порушено вимоги до оформлення; можливо порушення термінів подання. 0 балів – характеристика не подана або виконана не самостійно (наявність плагіату); повністю відсутній аналіз; діагностика, структура та оформлення не відповідають мінімальним вимогам.	15
Захист звіту з практики	На проміжній конференції кожна мікрогрупа готує презентацію своєї	5 балів – практикант взяв активну участь у груповій презентації результатів діяльності у закладі освіти; чітко окреслено вміння та компетентності, яких набуто під час практики; здійснено рефлексивний аналіз: визначено як	5

	діяльності в закладі освіти та доповідь на визначену керівником практики тему	досягнення, так і труднощі, які виникали; тема, запропонована викладачем, розкрита ґрунтовно, логічно та аргументовано; надано візуальні матеріали (презентація, приклади робіт, фото, відео тощо) на належному рівні. 3-4 бали – практикант взяв участь у захисті, але опис діяльності є неповним або загальним; розвинуті вміння окреслено загально, без конкретних прикладів; труднощі або досягнення згадані, але не проаналізовані; тема, запропонована керівником, викладена поверхнево або непослідовно; візуальні матеріали представлені, але оформлені на середньому рівні. 1-2 бали – практикант захист пройшов формально; відсутній чіткий аналіз досвіду; вміння названі, але не підтверджені прикладами; тема, запропонована керівником, розкрита частково; виступ неструктурований; візуальні матеріали відсутні або неінформативні. 0 балів – практикант не взяв участі у презентації.	
Усього за підсумковий контроль			40 *

* Загальна оцінка за навчальну практику «Адаптаційно-ігрова» виставляється як середньозважена за два етапи практики: S (загальна) = $(S1+S2):2$

1.5 ДРУГИЙ ЕТАП ПРАКТИКИ

1.5.1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1. Знайомство з базою практики, вчителем-наставником, особливостями створення освітнього середовища.
2. Вивчення календарно-тематичного планування.
3. Ознайомлення з розкладом уроків та проведенням організованих видів освітньої діяльності.
4. Спостереження і аналіз уроків учителя протягом перших двох днів практики.
5. Узгодження з учителем етапу проведення уроку та змісту діяльності практиканта.
6. Проведення ранкових зустрічей, фрагментів уроків на основі діяльнісного підходу, а також фізхвилинок, руханок, динамічних перерв тощо.
7. Щоденний запис та аналіз спостережень у щоденник практиканта.
8. Підготовка Play-портфоліо та картки рефлексії.

1.5.2 ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

Щоденник практики можна вести в рукописному або друкованому вигляді. Титульна сторінка оформлюється відповідно до встановленого зразка. На наступній сторінці щоденника студент подає графік проходження практики. Складаючи графік, варто врахувати те, що навчальні предмети, з

яких студенти готують фрагменти, мають бути різними.

	Студент	Зміст діяльності									
		Середа 02.12					Четвер 03.12				
		Ранкова зустріч	1 урок Літ. читання	2 урок Математика	3 урок Укр. мова	4 урок Я досліджую світ	Ранкова зустріч	1 урок Я досліджую світ	2 урок Математика	3 урок Укр. мова	4 урок Фізкультура
1	Васильчук Д.										
2	Іваненко А.										
3	Коваленко С.										
4	Ткачук П.										

Після цього в щоденнику записується спостереження і аналіз ранкових зустрічей та уроків.

Наприклад:

02.12.2025 р.

Урок (ранкова зустріч):

Вчитель / Студент:

Тема:

Мета:

Засоби навчання:

Зміст уроку (ранкової зустрічі)	Аналіз діяльності вчителя

Етапи уроку, проведені вчителем, записуються коротко без аналізу. Етап уроку, проведений практикантом, записується докладно з аналізом відповідно до характеристик діяльнісного підходу, а саме:

Значуща. Діяльність, до якої залучені діти, має бути пов'язаною з їхнім досвідом, життям, середовищем. Значущість – це те, що знаходить відгук у дитини, і надає розуміння того, що те що вони роблять допоможе вирішити якийсь виклик або проблему.

Соціальна. Робота в парах і командах дозволяє кожній дитині стати активним учасником, а не пасивним спостерігачем. Тож, соціальна характеристика з'являється тоді, коли діяльність відбувається у взаємодії учнів одне з одним, у парах або в командах, у взаємодії з педагогом. Дітям важливо ділитися думками одне з одним чи з учителем, обговорювати ідеї, спільно шукати рішення на виклик, домовлятися, ділитися, шукати спільне, підтримувати одне одного, радіти разом.

Мотивуюча. Запропоновані завдання мають бути відкритими, тобто не передбачати одного правильного рішення, а це означає, що дитина отримує можливість перебувати у процесі пошуку, пропонувати власні рішення,

експериментувати, змінювати, пробувати знову і знову.

Радісна. Почуття радості активує хімічний процес вироблення в організмі нейромедіатора допаміну. Саме допамін відповідає за наполегливість, когнітивну діяльність, вміння перемикає увагу, мотивацію, а якщо рівень допаміну є недостатнім, учень відчуває перенапругу і стрес, сповільнюються і загальмовуються когнітивні процеси, обмежується рухова активність. Когнітивна діяльність може відбуватися лише за умови емоційного залучення дитини до процесу навчання. Коли діти відчувають радість, вони здатні сконцентрувати увагу, бути цілеспрямованими і активно включеними в процес.

Активна. Зазвичай, коли ми чуємо слово «активна», перше, що спадає на думку – це рух, біг, фізичні вправи, тренування, тобто фізична активність. Але ця характеристика набагато ширша і глибша, окрім (і передусім) мається на увазі ментальна включеність дитини у процес пізнання, у діяльність, у те, що відбувається навколо неї і з нею. Дитині треба бути активним учасником процесу.

Висновок записується один до дня практики, в якому, з-поміж іншого, звертається увага на таке:

- використання відкритих завдань і запитань;
- заохочення дітей до роботи у парах, командах;
- надання досвіду самостійності та агентності дітям;
- спрямованість запропонованих активностей на всебічний розвиток;
- відповідність запропонованих активностей характеристикам діяльнісного підходу.

1.5.3 ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Студент-практикант готує Play-портфоліо, в якому презентує конспекти ранкових зустрічей, фрагменти уроків, а також ігрові та діяльнісні завдання / вправи. Також здобувач заповнює картку рефлексії відповідно до наданої форми.

1.5.4 ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПРАКТИКИ

Документація у Ворд-файлі розміщується у відповідну комірку в Moodle одним файлом у такій послідовності:

1. Титульна сторінка звітної документації (Додаток Д)
2. Титульна сторінка щоденника педагогічної практики (Додаток Е)
3. Щоденник педагогічної практики
4. Графік проведення ранкових зустрічей та фрагментів уроків підгрупи
5. Play-портфоліо: розробки конспектів ранкових зустрічей, фрагментів уроків, ігрових та діяльнісних завдань тощо.
6. Картка рефлексії (Додаток Ж)

1.5.5 ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Формою підведення результатів практики є підсумкова конференція.

Кожна мікрогрупа студентів, яка працювала в одному класі, готує презентацію з фото та відеоматеріалами, що ілюструються застосування діяльнісного підходу.

1.5.6 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок здобувача, набутих на навчальній практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою. Види і зміст контрольних заходів здобувачів-практикантів представлено у таблиці 2.

Таблиця 2 – Види і зміст контрольних заходів

Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	2	3	4
Поточний контроль			
Діяльність студента у закладі освіти	Проведення 4 ранкових зустрічей (в парі), фізкультхвилин / руханок, організованих перерв	15-20 балів – конспекти ранкових зустрічей розроблено самостійно відповідно до всіх характеристик діяльнісного підходу; зміст відповідає темі, меті та віковим особливостям дітей; виявлено креативність та оригінальність у змісті запропонованих завдань та видів діяльності; ранкові зустрічі проведено відповідно до структури, впевнено, емоційно, з дотриманням правил культури мовлення; створено сприятливий психологічний мікроклімат та атмосферу активної / діяльнісної взаємодії; здобувач виявляє ініціативу у проведенні інших заходів. 10-14 балів – конспекти складено з частковою допомогою вчителя-наставника / керівника практики, переважно з дотриманням принципів діяльнісного підходу; зміст загалом відповідає темі та віковим особливостям; наявні елементи творчості, але іноді використовуються типові форми роботи; ранкові зустрічі проведено достатньо впевнено, але є незначні порушення її структури; створено сприятливий психологічний мікроклімат, проте взаємодія з дітьми недостатньо активна; студент долучається до організації інших заходів за потреби. 5-9 балів – конспекти розроблено з істотною допомогою вчителя-наставника / керівника практики або взято з готових джерел без адаптації; характеристики діяльнісного підходу фактично недотримані; зміст частково відповідає темі та / або віковим особливостям дітей; виявлено низький рівень креативності, використовуються традиційні, шаблонні форми діяльності; під час проведення є суттєві недоліки у структурі ранкової зустрічі; мовлення не завжди чітке і грамотне; психологічний мікроклімат нейтральний або напружений; взаємодія з дітьми формальна; студент пасивний у проведенні інших заходів. 0-4 бали – конспекти запозичені із джерел інформації без змін або потребують суттєвої допомоги з боку вчителя-наставника / керівника практики; не враховано характеристики діяльнісного підходу; зміст не відповідає віковим особливостям, темі або позбавлений смислового навантаження; проведення зустрічі невпевнене; структура ранкової зустрічі недотримана; наявні суттєві мовленнєві помилки;	20

		відсутній контакт з дітьми; психологічний мікроклімат негативний або напружений; студент не виявляє жодної ініціативи, не виконує додаткових завдань.	
Діяльність студента у закладі освіти	Проведення фрагментів уроків	15-20 балів – конспекти фрагментів уроків розроблено самостійно відповідно до всіх характеристик діяльнісного підходу; зміст відповідає темі, меті та віковим особливостям дітей; запропоновано відкриті завдання та запитання; виявлено креативність та оригінальність у змісті запропонованих завдань та видів діяльності; фрагмент уроку проведено впевнено, емоційно; дотримано правила культури мовлення; створено сприятливий психологічний мікроклімат та атмосферу активної / діяльнісної взаємодії. 10-14 балів – конспекти складено з частковою допомогою вчителя-наставника / керівника практики, переважно відповідають вимогам діяльнісного підходу; зміст загалом відповідає темі, меті та віковим особливостям, проте є поодинокі недоліки; запропоновані запитання та завдання переважно відкриті; наявні елементи творчості, але іноді використовуються типові форми роботи; проведення фрагмента уроку достатньо впевнене, емоційне; мовленнєва культура задовільна; створено позитивний мікроклімат; взаємодія з дітьми недостатньо активна. 5-9 балів – конспекти розроблено із значною допомогою вчителя-наставника / керівника практики; характеристики діяльнісного підходу фактично недотримані; зміст частково відповідає темі й віковим особливостям; запропоновано переважно закриті завдання, зосереджені на відтворенні знань, відсутні відкриті запитання; виявлено низький рівень творчого підходу, переважає шаблонність; проведення фрагмента невпевнене; у мовленні наявні помилки; контакт з учнями слабкий, взаємодія одностороння, психологічна атмосфера формальна. 0-4 бали – конспекти запозичені із джерел інформації без змін або потребують суттєвої допомоги з боку вчителя-наставника / керівника практики; не враховано характеристики діяльнісного підходу; зміст не відповідає меті, темі уроку чи віковим особливостям учнів; запропоновані завдання репродуктивні, відсутні відкриті запитання; креативність не виявлено; фрагмент уроку проведено невпевнено; наявні суттєві мовленнєві помилки; відсутній контакт з дітьми; психологічний мікроклімат негативний або напружений.	20
Ведення щоденника	Ведення спостережень відповідно до представленої форми, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	15-20 балів – зміст і оформлення щоденника практики відповідає вимогам, містить усі необхідні структурні елементи; здійснено короткий запис макро- та мікроетапів ранкових зустрічей / уроків; детально проаналізовано діяльність учителя; наявні ґрунтовні висновки за результатами спостереження кожного навчального дня. 10-14 балів – щоденник переважно відповідає вимогам; структурні елементи наявні, але не завжди повністю розкриті; записи макро- та мікроетапів наявні, проте можуть бути дещо загальними або неповними; аналіз діяльності вчителя здійснено, але не завжди достатньо глибоко; подано переважно ґрунтовні висновки за результатами спостереження кожного навчального дня. 5-9 балів – щоденник частково відповідає вимогам; деякі структурні частини відсутні або виконані формально; записи етапів уроків / ранкових зустрічей неповні; аналіз діяльності вчителя поверховий, без глибокого розуміння особливостей педагогічного процесу; висновки подані, але не дають змоги оцінити діяльність вчителя. 0-4 бали – щоденник має значні недоліки у змісті та структурі; записи про етапи уроків / ранкових зустрічей загальні, непослідовні або містять пропуски; аналіз діяльності вчителя поверховий; висновки подані не за всі дні або мають шаблонний характер.	20
Усього за поточний контроль			60

Підсумковий контроль			
Оформлення картки рефлексії	Підготов-ка й оформлення картки рефлексії відповідно до вимог, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	10-15 балів – картку рефлексії оформлено відповідно до всіх визначених вимог: детально описано особливості взаємодії з дітьми, ґрунтовно проаналізовані власні досягнення під час практики; визначено труднощі / виклики та шляхи їх вирішення; запропоновано подальші кроки щодо професійного розвитку; надано рекомендації щодо покращення практики; текст картки-рефлексії грамотний, логічний, чітко структурований. 5-9 балів – картку рефлексії оформлено з дотриманням основних вимог: взаємодію з дітьми описано узагальнено, без прикладів; досягнення і труднощі визначено, але аналіз недостатньо глибокий; пропозиції щодо професійного розвитку загальні, потребують конкретизації; рекомендації щодо практики наявні, але не завжди аргументовані; текст загалом грамотний, є незначні логічні або стилістичні порушення. 1-4 бали – картку рефлексії оформлено формально, без дотримання більшості вимог: взаємодія з дітьми описана поверхнево, без аналізу; досягнення і труднощі згадано побіжно або без прикладів; відсутній чіткий аналіз професійного зростання; рекомендації щодо практики формальні або відсутні; текст містить помилки, порушено послідовність викладу. 0 балів – картку рефлексії не оформлено.	15
Play-портфоліо	Підготовка Play-портфоліо відповідно до вимог, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	10-15 балів – дібрано завдання, ігрові вправи, фрагменти уроків та конспекти ранкових зустрічей, що відповідають характеристикам діяльнісного підходу; наявні різні способи об'єднання дітей в групи, що передбачають однакову кількість дітей в команді; виявлено оригінальність та креативність у змісті та оформленні; матеріали портфоліо застосовані під час практики 5-9 балів – дібрані матеріали частково відповідають вимогам діяльнісного підходу; способи об'єднання в групи описані, але не завжди дають можливість зробити команди з однаковою кількістю учасників; креативність проявляється епізодично, оформлення загалом охайне; матеріали портфоліо застосовані під час практики частково. 1-4 бали – матеріали портфоліо не відповідають або суперечать діяльнісному підходу, використано шаблонні/запозичені завдання без адаптації; відсутні способи організації групової роботи або вони не передбачають можливість об'єднати дітей в команди з однаковою кількістю учасників; оригінальність і креативність не виявлено; оформлення неохайне; матеріали портфоліо під час практики не застосовано. 0 балів – Play-портфоліо не подано або виконано не самостійно (наявність плагіату).	15
Захист звіту з практики	На підсумковій конференції кожна мікрогрупа готує презентацію своєї діяльності в закладі освіти	8-10 балів – практикант взяв активну участь у груповій презентації результатів діяльності у закладі освіти; чітко окреслено вміння та компетентності, яких набуто під час практики; здійснено рефлексивний аналіз: визначено як досягнення, так і труднощі, які виникали; застосування діяльнісного підходу розкрито ґрунтовно, логічно та аргументовано, з конкретними прикладами; надано візуальні матеріали (презентація, приклади завдань, фото, відео тощо) на належному рівні. 4-7 балів – практикант взяв участь у захисті, але опис діяльності є неповним; розвинуті вміння окреслено загально, без конкретних прикладів; труднощі або досягнення згадані, але не проаналізовані; застосування діяльнісного підходу викладено поверхнево або непослідовно, без достатньої кількості прикладів; візуальні матеріали представлені, але оформлені на середньому рівні. 1-3 бали – практикант захист пройшов формально; відсутній чіткий аналіз досвіду; вміння названі, але не підтверджені прикладами; аналіз застосування діяльнісного підходу розкрито частково; виступ неструктурований; візуальні матеріали відсутні або неінформативні. 0 балів – практикант не взяв участі у презентації.	10

Усього за підсумковий контроль			40 *
--------------------------------	--	--	------

* Загальна оцінка за навчальну практику «Адаптаційно-ігрова» виставляється як середньозважена: S (загальна) = $(S1+S2):2$

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

1.6 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Активності для учнів та учениць у бомбосховищах шкіл: poradnik для вчителів. URL: <https://spilnoteka.org/poradnyk-dlya-vchyteliv-aktyvnosti-dlya-uchniv-ta-uchenycz-u-bomboshovyshhah-shkil/#modal-single-download>
2. Гнатюк О. В. Проблема навчання та адаптації молодших школярів в умовах воєнного стану. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732433/1/Текст.pdf>
3. Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник / упор. О. Рома – The LEGO® Foundation. Київ : [б. в.], 2018. 44 с.
4. Державний стандарт початкової освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
5. Діяльнісна математика. Методичний посібник із фасилітації уроків математики в початковій школі / The LEGO® Foundation. Запоріжжя : СТАТУС, 2023. 208 с.
6. Збірка ігрових активностей «RIGHT TO PLAY». The LEGO® Foundation, 2021. 244 с.
7. Зубцова Ю. Є. Особливості застосування підходу «Навчання через гру» в освітньому процесі Нової української школи. *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Педагогічні науки.* 2020. № 1. С. 56-61.
8. Зубцова Ю. Є., Бородей А. А. Підготовка майбутніх учителів

початкових класів до застосування індивідуального підходу в адаптаційно-ігровий цикл навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 64. Т. 1. С. 145-148. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2023/64/part_1/28.pdf

9. Копосов П. Г. Нова українська школа: дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Фабула», 2021. 160 с.

10. Про затвердження методичних рекомендацій щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу у Новій українській школі : додаток до наказу МОН № 923 від 20.08.2018. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-adaptacijnogo-periodu-dlya-uchniv-pershogo-klasu-u-novij-ukrayinskij-shkoli>

11. Концептуальні засади Нової української школи. URL: <https://cutt.ly/TZ3NwQH>

12. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / za zag. red. H. M. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.

13. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році: лист МОН № 1/16828-25 від 13.08.2025 р. URL: <https://cutt.ly/MrZiKELW>

14. Ранкові зустрічі в 1 класі : методичний посібник / The LEGO® Foundation. Запоріжжя : СТАТУС, 2024. 112 с.

15. Ранкові зустрічі в початковій школі : методичний посібник / The LEGO® Foundation. Запоріжжя : СТАТУС, 2023. 140 с.

16. Чуб Н. В. Усе про адаптацію дитини в нових обставинах. Харків : Вид. група «Основа», 2023. 143 с.

17. Шість цеглинок : методичний посібник / упор. О.Рома – The LEGO® Foundation. Київ : [б. в.], 2018. 35 с.

18. Шість цеглинок в освітньому просторі школи: методичний посібник / упор. О.Рома – The LEGO® Foundation. Київ : [б. в.], 2018. 32 с.

19. Abdullajonova D., Jurayeva D. Problems of adaptation of children of primary school age to school and methods of their elimination. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*. 2023. 11(2). P. 295-300. URL: <https://giirj.com/index.php/giirj/article/view/4920>

20. Gardner A. The purpose of adaptation. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5566815/> (дата звернення: 25.03.2023)

21. Parker R. Learning through play in primary school classrooms. International Developments. *Australian Council for Educational Research*. 2019. June. P. 20-21.

22. Teleková R, Marcineková T, Tirpáková A, Gonda D. Adaptation Difficulties of Children at the Beginning of School Attendance Based on the Optics of Primary School Teachers. *Children*. 2023. № 10(2). URL: <https://doi.org/10.3390/children10020410>

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДОЗВІЛІСЬВА ПРАКТИКА

2.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета навчальної практики – формування умінь організації виховної діяльності в умовах літнього оздоровчого табору.

Основні завдання практики:

- формувати у студентів уміння та навички виховної роботи з тимчасовим дитячим колективом в умовах літнього оздоровчого табору;
- вчити створювати творчу атмосферу діяльності дитячого колективу та дружні міжособистісні взаємини в ньому;
- сприяти оволодінню різними формами й методами індивідуальної та групової педагогічної діяльності в умовах літнього табору;
- вчити застосовувати технології організації та проведення творчого дозвілля дітей.

Під час проходження навчальної практики здобувач вищої освіти повинен набути таких **компетентностей**:

- здатність працювати в команді;
- здатність діяти соціально відповідально і свідомо;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово;
- здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність;
- здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;
- здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства;
- здатність застосовувати ефективні стратегії психосоціальної підтримки розвитку та навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру.

У результаті проходження навчальної практики здобувач вищої освіти повинен оволодіти такими **програмними результатами навчання**:

- організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;
- спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми

збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів;

- організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів; розуміти та використовувати дидактичний потенціал електронних засобів навчання; розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів;

- планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання;

- організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування;

- планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи;

- збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності;

- організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу;

- здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу;

- використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп;

- застосовувати компетентнісний, діяльнісний, інтегративний підходи та ігрові методи навчання в освітньому процесі.

2.2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Навчальна організаційно-дозвіллева практика проводиться в літніх оздоровчих або пришкільних таборах у 4 семестрі протягом табірної зміни, орієнтовно 18-21 день.

Студенти розподіляються у літні табори різного типу (пришкільні табори

або оздоровчі табори відпочинку), де вони мають виконувати всі завдання, передбачені програмою практики. До початку практики студенти, як правило, проходять спеціальну підготовку на базах практики (Школу вожатого), яка полягає в участі в інструктивно-методичних зборах у співпраці з представниками оздоровчих таборів. Контроль за відвідуванням Школи вожатого здійснюють керівники практики.

Допуск студентів до організаційно-дозвілєвої практики відбувається за умови, якщо:

- студенти відвідали Школу вожатого;
- пройшли інструктаж з техніки безпеки та з питань охорони життя і здоров'я;
- пройшли медичний огляд.

Після закінчення навчальної практики проводиться підсумкова конференція на базі лабораторії дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету.

2.3 ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ ТА КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Керівники практики від ЗНУ:

- добирають табори для проведення практики та розподіляють студентів;
- проводять попередню бесіду з адміністрацією таборів;
- організовують та проводять настановчу і підсумкову конференції практики;
- ознайомлюють студентів з метою та завданнями практики;
- надають допомогу практикантам у виконанні завдань практики;
- контролюють своєчасне і якісне ведення практикантами звітної документації з практики, перевіряють та аналізують її;
- відвідують студентів на місці практики, аналізують проведені заходи;
- спільно з адміністрацією таборів виставляють студентам-практикантам оцінку з практики.

Методисти табору та вихователі-наставники:

- знайомлять практикантів з особливостями діяльності таборів;
- надають необхідну документацію;
- консультують практикантів;
- присутні під час проведення студентами режимних моментів, загонових заходів.

Студент-практикант має:

- вести щоденник з практики та виконувати передбачений обсяг завдань;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку;
- вживати заходів щодо попередження негативних проявів у дитячому колективі, проводити роботу з профілактики девіантної поведінки, шкідливих звичок, пропагувати здоровий спосіб життя;

- відповідати за безпеку життя і здоров'я дітей, створення належного морально-психологічного клімату в загоні, чітке виконання дітьми режиму дня, планів виховної, культурно-масової та спортивно-оздоровчої роботи табору, суворе дотримання ними правил поведінки, техніки безпеки та протипожежного захисту;

- дотримуватися педагогічної етики та такту;
- мати відповідний зовнішній вигляд.

2.4 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1. Ознайомлення з умовами роботи оздоровчого табору, правилами внутрішнього розпорядку, системою виховної роботи, традиціями табору, планами виховної роботи.

2. Вивчення особливостей вихованців загону, стану їхнього здоров'я та врахування їх при організації дозвілля.

3. Проведення режимних моментів та всіх запланованих адміністрацією табору заходів з вихованцями.

4. Забезпечення дотримання дітьми режиму дня, правил поведінки, санітарії та гігієни, техніки безпеки.

5. Планування та проведення виховної роботи в загоні.

6. Допомога в підготовці та проведенні загальнотабірних справ.

7. Організація рухливих ігор в загоні.

8. Проведення індивідуальної виховної роботи з дітьми.

9. Дотримання правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки, розпоряджень адміністрації оздоровчого табору, керівників практики.

10. Участь у виробничих нарадах.

11. Ведення документації.

2.5 ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

Щоденник практики можна вести в рукописному або друкованому вигляді. Титульна сторінка оформлюється відповідно до встановленого зразка. На другій сторінці подається режим роботи табору. На наступних сторінках розміщується план-сітка виховної роботи в таборі та загоні. Далі подається облік роботи за день та записи психолого-педагогічних спостережень.

Дата і час роботи	Вид діяльності	Аналіз робочого дня Психолого-педагогічні спостереження

У стовпчику «Вид діяльності» потрібно зазначати тематику загонових та

загальнотабірних заходів, екскурсії, назви проведених рухливих ігор тощо. При цьому на варто зазначати проведені режимні моменти (підйом, ранкова зарядка та ін.).

У стовпчику «Аналіз робочого дня. Психолого-педагогічні спостереження» слід аналізувати:

- емоційний стан дітей;
- труднощі, які виникали при спілкуванні з дітьми, у проведенні заходів;
- як діти ставилися до проведених заходів, як готувалися, на скільки були активними;
- власні досягнення;
- які форми та методи виховної роботи були вдалим;
- які стосунки склалися між дітьми тощо.

2.6 ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ В ЗАГОНІ

Етапи табірної зміни

1. Організаційний етап

Організаційний етап триває перші дні перебування дітей у таборі. У цей час відбувається знайомство вихованців між собою та з вихователями / вожатими, формування загонів, вибір активу. Проводяться ігри на згуртування, роз'яснюються правила поведінки й безпеки. Важливим завданням цього етапу є створення доброзичливої атмосфери, яка допоможе дітям легше адаптуватися. Також відбувається планування спільних справ та визначення традицій табору / загону.

2. Основний етап

Основний етап є найдовшим і найнасиченішим періодом табірної зміни. У цей час реалізується виховна, освітня, спортивна та творча програма. Діти беруть участь у гуртках, змаганнях, конкурсах, табірних та загонних справах. Велика увага приділяється рухливим іграм на свіжому повітрі, купанню, походам, екскурсіям (в залежності від умов перебування). Проводяться квести, рольові ігри, пізнавальні бесіди, що сприяють розвитку інтересів і здібностей. У загонах організовуються чергування, що виховує почуття відповідальності та дисципліни. Діти активно вчаться співпраці й підтримці одне одного. Саме на цьому етапі формуються загонні традиції, з'являються дружні стосунки, виникає почуття колективу. Особливе місце займають великі загальнотабірні свята та вечори відпочинку. Усе це сприяє розвитку соціальної активності й творчого потенціалу дітей.

3. Заклучний етап

Заклучний етап спрямований на підбиття підсумків табірної зміни. Діти разом із вихователями / вожатими пригадують найяскравіші події та діляться враженнями. Проводяться підсумкові свята, конкурси, нагородження активних учасників. У загонах створюються фотоальбоми. Важливо сформувати позитивні емоції та бажання знову повернутися в табір наступного року.

Режим дня

Залежно від типу табору режим роботи може варіюватися. Нижче наведено приблизний розклад діяльності таборів відпочинку.

Орієнтовний розклад дня для пришкольного (денного) табору

1 варіант

09:00 – 09:15 – Прибуття в табір.
09:15 – 09:30 – Ранкова зарядка.
09:30 – 09:45 – Ранкове коло, на якому плануються справи на день.
09:45 – 12:00 – Активні ігри, конкурси, змагання.
12:00 – 12:30 – Обід.
12:30 – 15:00 – Ігри на свіжому повітрі та відпочинку.
15:00 – 15:30 – Завершення дня.

2 варіант

08:00 – 08:30 – Збір дітей, ранкова зустріч, організаційні ігри.
08:30 – 09:00 – Ранкова гімнастика на свіжому повітрі.
09:00 – 09:30 – Сніданок.
09:30 – 11:00 – Тематичні заходи: гуртки, пізнавальні квести, екскурсії.
11:00 – 12:00 – Спортивні ігри та змагання на подвір'ї.
12:00 – 13:00 – Вільний час.
13:00 – 13:30 – Обід.
13:30 – 15:30 – Денний сон / відпочинок у спальних кімнатах.
15:30 – 16:00 – Підвечірок.
16:00 – 17:30 – Рухливі ігри, спортивні естафети, заняття на свіжому повітрі.
17:30 – 18:00 – Підсумки дня, коло вражень, відхід дітей додому.

Орієнтовний режим дня заміського табору

07:30 – 08:00 – Підйом, ранкова гімнастика, водні процедури.
08:00 – 08:30 – Сніданок.
08:30 – 09:00 – Ранкове коло, планування дня, оголошення новин.
09:00 – 10:00 – Тематичні заходи: гуртки, конкурси, майстер-класи.
10:00 – 11:30 – Купання у водоймі / ігри на свіжому повітрі (залежно від умов перебування).
11:30 – 13:00 – Творчі заходи в загонах, підготовка до конкурсів, виступів, вільний час.
13:00 – 13:30 – Обід.
13:30 – 16:00 – Тиха година (денний сон, відпочинок у кімнатах).
16:00 – 16:30 – Полуденок.
16:30 – 18:30 – Спортивні змагання, квести, естафети, ігри на території табору.
18:30 – 19:00 – Вечеря.
19:00 – 20:30 – Загонові справи: підготовка номерів, репетиції, гуртки.
20:30 – 21:30 – Вечірній захід (загальнотабірний захід, концерт, дискотека, вогнище, перегляд фільму).
21:30 – 22:00 – Вечірнє коло, підбиття підсумків дня.
22:00 – 22:15 – Вечірній туалет, підготовка до сну.

22:15 – 22:30 – Вечірня казка/читання/спокійні розмови в загонах.

22:30 – Відбій.

Основи планування виховної роботи в літніх оздоровчих таборах.

До початку табірної зміни директор табору складає календарний план роботи педагогічного колективу на зміну і план-сітку загальнотабірних справ.

На кожен табірну зміну вихователі разом з вожатими складають календарний план-сітку загону. Зміст плану роботи на зміну обирається залежно від характеру табірної зміни, від табірних строків зміни (початок або кінець літа), від тривалості зміни. План має містити різні за характером та напрямом справи. Особливе місце слід відводити заходам на свіжому повітрі.

План має передбачати рівень фізичного та емоційного навантаження. Заходи, які потребують великої підготовки, не повинні плануватися один за одним. При плануванні загонів справ вожатий має передбачити час і для активного відпочинку дітей, читання книг тощо. Спортивні змагання, конкурси в спекотну погоду необхідно планувати на другу полонину дня, використовуючи першу половину дня для проведення пляжних процедур. В дощову погоду рекомендовано використовувати відкриті павільйони для ігор.

Охорона життя і здоров'я дітей в умовах літнього відпочинку

Одним із важливих напрямів роботи в літньому оздоровчому таборі є забезпечення повноцінного фізичного розвитку вихованців, охорона та зміцнення їх здоров'я, вироблення у них навичок і вмінь самозбереження, здорового способу життя.

Вихователі повинні ознайомитися з медичною карткою дитини при заїзді до табору, уважно стежити за станом здоров'я дітей свого загону і при найменших порушеннях і відхиленнях чи скаргах дітей на нездужання консультуватись з лікарем. Якщо діти мають хронічні захворювання, необхідно створити для них відповідний режим.

Варто контролювати стан взуття й одягу дітей (вони мають бути сухими, а якщо мокрі – негайно змінити чи просушити). Щодня вожатий контролює дотримання правил особистої гігієни, умивання, стан одягу, прийняття водних процедур, стан волосся і зачіски, чистоту і порядок в кімнаті, зміну постільної білизни і т.п.

Крім того необхідно розпочати табірну зміну з інструктажу з протипожежної безпеки, роз'яснити дітям основні їх дії у випадку виникнення пожежі. При пересуванні групи дітей по вулицях (наприклад, під час екскурсії) особливу увагу варто приділяти переходу дороги, враховувати правила поведінки: переходити вулицю і дорогу лише в призначених для цього місцях і тільки на зелений сигнал світлофора; на початку і наприкінці дитячої колони бажано нести сигнальні прапорці червоного кольору; дорослий переходить вулицю першим, встає на центр дороги, пропускає всю групу і замикає перехід.

Якщо заплановано похід до річки / моря, необхідно пам'ятати правила купання, а також правила поведінки на пляжі і у воді:

- перед купанням пошикувати та перерахувати дітей;
- діти мають заходити у воду та виходити з води за командою (за свистком);
- після виходу з води слід пошикувати дітей та перерахувати.

При купанні необхідна присутність медичного працівника, інструктора з плавання, рятувальника, представника адміністрації табору, педагога. Тільки при наявності всіх перерахованих працівників можна дозволити дітям купатися. Не варто забувати і про те, що всі діти повинні бути в головних уборах, щоб уникнути сонячного перегріву. Оптимальна кількість дітей, що купаються в одному секторі, – 10-12 чоловік. Інакше ви не зможете тримати всіх дітей у полі зору, а це необхідно.

Педагог, що проводить купання, повинен стояти у воді, постійно тримаючи в полі зору і перераховуючи всіх дітей, що знаходиться в секторі. Якщо під час перерахування кількість дітей не відповідає необхідній кількості, потрібно негайно вивести дітей на берег і повідомити рятувальнику, інструктору з плавання та медичному працівнику про те, що сталося / Доки діти купаються, вожатий зобов'язаний знаходитися на бортику басейну, спостерігати за купанням і перераховувати дітей.

В перші дні перебування у таборі в особливо рухливих, допитливих дітей спостерігається прагнення про все швидко дізнатися: їх тягне до моря, річки, у віддалені куточки табору. Тому питання охорони життя і здоров'я дитини одне з головних. Необхідно врахувати те, що діти прибувають з різних кліматичних поясів, відбувається акліматизація; вони відчують недомагання, порушення режиму дня, тому навантаження в цей період на дитину має бути зменшеним. В організаційний період зміни не варто організовувати походи, змагання.

Останні дні перебування в таборі також не менш складні та відповідальні – прощання з табором, друзями. Особливо помітним є порушення порядку і дисципліни. Тому в підсумковий період табірної зміни збільшуються випадки травматизму, діти часто приховують недомагання, іноді навіть хвороби. Саме в цей час необхідно більше уваги приділяти настрою дитини, її здоров'ю, одягу, взуттю.

Загоновий захід

Протягом практики студенти мають підготувати та провести не менше 10 загонових заходів, а також провести заліковий захід.

Плануючи захід слід надавати перевагу таким формам, як квест, гра-мандрівка, вогник, колективно творча справа, свято, конкурси, вікторина тощо.

Схема конспекту загонового заходу

1. Форма та тема заходу.
2. Мета заходу (дидактична, розвивальна, виховна).
3. Обладнання.

4. Використана література, Інтернет-ресурси.

5. Хід заходу

Структура загонового заходу

I. Організаційна частина.

Налаштування дітей до роботи (підготовка необхідного обладнання, психологічне налаштування тощо).

II. Основна частина.

В залежності від теми і форми заходу прописуються види діяльності, наприклад:

1. Повідомлення теми і мети заходу.
2. Об'єднання в команди.
3. Мотивація діяльності.
4. Розгадування загадок.
5. Гра «__» тощо.

III. Заключна частина.

1. Підведення підсумків.
2. Рефлексія.

2.7 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Написання психолого-педагогічної характеристики на тимчасовий дитячий колектив.

Орієнтовна схема написання психолого-педагогічної характеристики тимчасового дитячого колективу (загону)

1. Склад загону:

- кількість вихованців (хлопців, дівчат);
- вік дітей;
- кількість дітей-сиріт, напівсиріт.

2. Загальна характеристика загону:

- особливості діяльності активу, його вплив на інших вихованців;
- ступінь згуртованості колективу;
- відносини між хлопцями та дівчатами, характер загального емоційного клімату в колективі (позитивний, нестійкий, негативний);
- авторитет і вплив на колектив вихователя та вожатих.

3. Дисциплінованість, культура поведінки колективу:

- характерні приклади порушень, їх причини;
- міжособистісні відносини: позитивні та негативні прояви (крадіжки, агресивність, гіперактивність, жорстоке ставлення до інших);
- результативність роботи активу загону, вихователя з вихованцями.

4. Участь вихованців загону в громадській роботі:

- активна, пасивна;
- співпраця загону з іншими загонами закладу.

5. **Висновки, рекомендації:** загальна оцінка рівня розвитку колективу загону, позитивні й негативні аспекти його життя.

2. Проведення залікового заходу в загоні.

Заліковий захід має бути тематично цілісним і повністю відповідати поставленій меті та віковим особливостям дітей. Він повинен відзначатися оригінальністю та творчим підходом у виборі завдань, форм і методів роботи. Структура заходу має бути чітко продуманою, логічною та послідовною. Проведення повинно вирізнятися впевненістю, емоційністю та активною взаємодією з дітьми. Важливо, щоб під час заходу панувала доброзичлива атмосфера, а мовлення вихователя / вожатого було грамотним, виразним, культурним.

2.8 ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Звіт повинен відповідати таким **вимогам:**

1. Титульна сторінка оформляється відповідно до зразка.
2. Обсяг звіту складає 2-3 сторінки (без урахування титульного листа).
3. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього, лівого – 20 мм; правого – 10 мм; абзацний відступ – 1,25 см.
4. Схема звіту
 - 1) В якому оздоровчому таборі і ким працювали (вихователь / вожатий), час перебування в таборі.
 - 2) Умови роботи в оздоровчому таборі, в загоні.
 - 3) Особливості адаптаційного періоду табірної зміни: перші дні в таборі, зустріч дітей, планування роботи, підготовка до свята відкриття табірної зміни та участь в ньому; перші враження і труднощі в роботі.
 - 4) Аналіз своєї роботи в таборі:
 - чого навчилися, яких умінь і навичок набуто;
 - які взаємини склалися з дітьми в загоні, з педагогічним колективом;
 - що допомагало у роботі з дітьми;
 - яких знань, вмінь і навичок не вистачало у роботі з дітьми;
 - які труднощі виникали при роботі з дітьми;
 - які найбільш вдалі форми та методи роботи застосовано.
 - 5) Висновки і пропозиції щодо вдосконалення організації практики в оздоровчому таборі та підготовки до неї.

2.9 ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПРАКТИКИ

Документація у Ворд-файлі розміщується у відповідну комірку в Moodle

одним файлом у такій послідовності:

1. Титульна сторінка звітної документації (Додаток І)
2. Титульна сторінка щоденника педагогічної практики (Додаток К)
3. Щоденник педагогічної практики
4. Розробки конспектів проведених заходів
5. Психолого-педагогічна характеристики на колектив
6. Звіт з практики (Додаток Л)

2.10 ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Формою підведення результатів практики є підсумкова конференція.

Кожний студент / пара студентів, яка працювала в одному загоні або одному таборі готує презентацію з фото та відеоматеріалами; коротку доповідь за результатами проходження практики.

2.11 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок здобувача, набутих на виробничій практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою. Види і зміст контрольних заходів здобувачів-практикантів представлено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Види і зміст контрольних заходів

Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	2	3	4
Поточний контроль			
Діяльність студента на базі практики	Оформлення загонового куточка та іншої необхідної для проведення заходів наочності	5 балів – виявлено креативність, ініціативність, естетичність, охайність у виготовленні загонового куточка та необхідної наочності / атрибутики для проведення загонових та загальнотабірних заходів; зміст загонового куточка відповідає тематиці зміни, наявні всі необхідні елементи; використано різні техніки оформлення; інформація в куточку оновлювалась відповідно до подій табірної доби. 4 бали – загоновий куточок та наочність виготовлено з дотриманням основних вимог; в цілому продемонстровано відповідальне ставлення до оформлення; зміст здебільшого відповідає тематиці зміни; оновлення відбувалося, але несистемно або з незначними затримками. 3 бали – оформлення відповідає основним вимогам, проте креативності не виявлено; зміст частково відповідає тематиці зміни; наочність / атрибутика виготовлялась із затримкою або після нагадування адміністрації табору. 2 бали – загоновий куточок оформлено неохайно, без виявлення креативності; наочність / атрибутика обмежена мінімальним набором елементів; відсутнє оновлення інформації в загоновому куточку; оформлення не приваблює дітей, виконано без врахування їхньої участі чи інтересів. 1 бал – загоновий куточок оформлено формально або не завершено; відсутні ключові елементи (назва загону, девіз, план	5

		роботи тощо); атрибутика для заходів не виготовлена або не використовувалась. 0 балів – оформлення загонового куточка та наочності відсутнє; студент не виконав відповідні завдання практики.	
Діяльність студента на базі практики	Планування загонових заходів	5 балів – сплановано різноманітні за формою та тематикою загонові заходи, враховано вікові особливості дітей, їхні інтереси та потреби, виявлено креативність; заходи гармонійно інтегровані у загальний план табору. 4 бали – сплановано різноманітні за формою та тематикою загонові заходи з урахуванням вікових особливостей дітей; наявні цікаві елементи або ідеї; планування загалом продумане, але тематика / форма деяких заходів потребує уточнення. 3 бали – загонові заходи частково враховують вік та інтереси дітей; спостерігається однотипність форм або тем; план потребує доопрацювання для кращого залучення дітей і реалізації виховної мети. 2 бали – планування формальне, без урахування особливостей дитячого колективу; заходи здебільшого стандартні. 1 бал – загонові заходи сплановано з суттєвими недоліками; відсутня варіативність; не враховано вікові особливості дітей. 0 балів – план загонових заходів відсутній.	5
Діяльність студента на базі практики	Проведення загонових заходів (мінімум 10 заходів), організація рухливих ігор в загоні	10-15 балів – зміст заходів відповідає темі, меті та віковим особливостям дітей; виявлено креативність та оригінальність у змісті запропонованих завдань та видів діяльності; заходи проведено відповідно до структури, впевнено, емоційно, з дотриманням правил культури мовлення; створено сприятливу психологічну атмосферу. 5-10 балів – зміст заходів відповідає темі та віковим особливостям дітей; завдання та види діяльності переважно стандартні; спостерігається невпевненість або монотонність під час проведення заходів; мовлення правильне, але з незначними порушеннями норм; створення позитивної атмосфери – на середньому рівні. 0-5 балів – дібрані завдання стандартні, частково відповідають темі, меті та віковим особливостям дітей; під час проведення заходів структура не витримана; емоційна подача відсутня; мовлення з помилками, невиразне; психологічна атмосфера не сприяє активності дітей.	15
Діяльність студента на базі практики	Проведення режимних моментів, дотримання правил внутрішнього розпорядку	5 балів – правила внутрішнього розпорядку та техніки безпеки дотримано протягом всього періоду практики; постійно виявляється турбота про здоров'я дітей, дотримання ними режимних моментів, правил безпеки та санітарії і гігієни. 4 бали – правила внутрішнього розпорядку та техніки безпеки дотримано; студент виявляє відповідальність у питаннях безпеки та здоров'я дітей, проте іноді потребує допомоги куратора/вихователя для контролю за режимом та гігієнічними нормами. 3 бали – загалом правила внутрішнього розпорядку та техніки безпеки виконуються, але в роботі спостерігаються поодинокі порушення або неухважність до окремих аспектів техніки безпеки й гігієни; студент реагує на зауваження та виправляє недоліки. 2 бали – дотримання правил внутрішнього розпорядку та техніки безпеки має несистемний характер; студент недостатньо контролює дотримання дітьми режиму дня та санітарно-гігієнічних вимог, інколи демонструє формальне ставлення до обов'язків. 1 бал – студент ігнорує окремі правила внутрішнього розпорядку та безпеки, допускає порушення, що могли б спричинити загрозу здоров'ю дітей; не виявляє належної турботи про безпечне середовище. 0 балів – зафіксовано грубі порушення правил техніки безпеки та внутрішнього розпорядку; студент несе потенційну небезпеку	5

		для дітей, не реагує на зауваження, демонструє безвідповідальне ставлення до охорони життя та здоров'я вихованців.	
Діяльність студента на базі практики	Участь у загальнотабірних заходах	8–10 балів – студент виявляє високу активність, є ініціатором ідей та форматів заходів; демонструє креативність у підготовці та проведенні, пропонує нестандартні підходи; сумлінно виконує доручення, дотримується термінів; бере на себе відповідальність за окремі етапи чи повну організацію подій; користується авторитетом серед дітей і колег. 5–7 балів – студент бере участь у загальнотабірних заходах, проявляє активність і виконує поставлені завдання; іноді виявляє ініціативу та творчість, але потребує підтримки куратора або інших педагогів; відповідально ставиться до обов'язків, однак не завжди проявляє самостійність в організації. 4–6 балів – участь у заходах є епізодичною або формальною; студент виконує доручення, але без прояву ініціативи та творчості; у підготовці заходів займає пасивну позицію, працює переважно під керівництвом наставника; відповідальність за результати заходів здебільшого не бере на себе. 0–3 бали – студент не бере участі або уникає участі в загальнотабірних заходах; не проявляє активності, ініціативності, креативності; демонструє безвідповідальне ставлення до обов'язків, ігнорує завдання або виконує їх з порушеннями.	10
Ведення щоденника	Ведення спостережень відповідно до представленої форми, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	16–20 балів – зміст і оформлення щоденника практики відповідає вимогам, містить усі необхідні структурні елементи; записи здійснюються регулярно; здійснено детальний аналіз кожного робочого дня та психолого-педагогічних спостережень за колективом. 10–15 балів – щоденник оформлено у межах вимог; наявні основні структурні елементи, хоча можливі окремі пропуски чи незначні недоліки в стилі або оформленні; аналіз робочих днів та спостережень здійснено, проте не завжди глибоко або системно. 4–9 балів – оформлення щоденника має помітні недоліки; записи не завжди регулярні, окремі структурні елементи відсутні або виконані формально; опис подій поверхневий, аналіз недостатній або спрощений; фіксація спостережень є непослідовною. 0–3 бали – щоденник оформлено з грубими порушеннями (відсутність більшості записів, безсистемність, плагіат); аналіз та спостереження майже відсутні або виконані формально.	20
Усього за поточний контроль			60
Підсумковий контроль			
Оформлення звіту	Підготовка й оформлення звіту з практики відповідно до вимог, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	8–10 балів – звіт оформлено відповідно до всіх визначених вимог: детально описано умови роботи в оздоровчому таборі та загоні; всебічно проаналізовано особливості адаптаційного періоду табірної зміни; здійснено глибокий аналіз власної діяльності, виявлено професійне розуміння педагогічного процесу; запропоновано обґрунтовані й доцільні пропозиції щодо вдосконалення організації практики та підготовки студентів. 5–7 балів – звіт відповідає основним вимогам, хоча окремі аспекти описані поверхнево або загально; аналіз адаптаційного періоду та власної роботи в таборі здійснено, але не завжди достатньо глибоко або структуровано; пропозиції щодо покращення організації практики є, але можуть бути несистемними чи загальними. 4–6 балів – звіт містить недоліки в змісті або оформленні: опис табірної роботи неповний, важливі складові практики залишилися без уваги; аналіз адаптації дітей та власної діяльності обмежений, здебільшого описовий; пропозиції	10

		відсутні або формальні; структура звіту порушена. 0–3 бали – звіт не відповідає вимогам до оформлення та змісту; відсутній аналіз практики або він є формальним, поверхневим; опис умов роботи або адаптації дітей мінімальний чи взагалі не представлений; звіт свідчить про формальне ставлення до виконання завдання або є ознаки плагіату.	
Психолого-педагогічна характеристика	Підготовка психолого-педагогічної характеристики відповідно до вимог, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	8–10 балів – характеристика повністю відповідає вимогам, є ґрунтовною; детально проаналізовано результати діагностики; використано 4–5 різних методів збору інформації; надано бланки діагностичних методик з відповідями дітей; висновки логічні, обґрунтовані, відповідають зібраним даним; текст грамотно написаний, чітко структурований; дотримано вимоги до технічного оформлення. 5–7 балів – характеристика загалом відповідає вимогам; проаналізовано результати діагностики, однак поверхнево; використано 2–3 методи збору інформації; бланки методик частково додано або не всі відповіді проаналізовано; висновки є, але дещо узагальнені або не в повній мірі логічно пов'язані з даними; текст має незначні помилки або потребує доопрацювання структури; не всі вимоги до оформлення дотримано. 4–6 балів – характеристика частково відповідає вимогам; аналіз діагностики поверхневий або фрагментарний; використано лише 1–2 методи збору інформації; відсутні додатки з бланками або відповіді дітей не представлені; висновки нечіткі або не зовсім логічні; текст містить численні мовленнєві або стилістичні помилки; структура порушена; оформлення не відповідає встановленим вимогам. 0–3 бали – характеристика не відповідає вимогам; аналіз відсутній або недостовірний; використано лише один або взагалі не вказано метод збору інформації; бланки методик відсутні; висновки необґрунтовані або відсутні; текст неструктурований, з великою кількістю помилок; повністю порушено вимоги до оформлення.	10
Заліковий загоновий захід	Проведення залікового загонового заходу	13–15 балів – зміст заходу повністю відповідає заявленій темі, меті та віковим особливостям дітей; виявлено високий рівень креативності та оригінальності у виборі завдань, форм і методів роботи; структура заходу витримана; проведення відзначається впевненістю, емоційністю, активною взаємодією з дітьми; мовлення грамотне, виразне, з дотриманням норм культури мовлення; створено сприятливу, доброзичливу, надихаючу атмосферу. 10–12 балів – зміст заходу загалом відповідає темі, меті та віковим особливостям; є елементи творчості у підборі діяльності; структура переважно дотримана; проведення впевнене, однак дещо стримане або не завжди емоційне; мовлення правильне, хоча зустрічаються окремі недоліки; атмосфера в загоні позитивна, але недостатньо динамічна. 6–9 балів – зміст заходу частково відповідає темі або не повністю враховує вікові особливості дітей; завдання здебільшого стандартні; структура заходу порушується; проведення заходу невиразне, невпевнене; мовлення із незначними помилками або недостатньо виразне; психологічна атмосфера нейтральна, залучення дітей обмежене. 1–5 балів – захід слабо відповідає темі, меті та віковим особливостям дітей; завдання одноманітні, не викликають інтересу; структура заходу не дотримана; проведення монотонне, без емоційного залучення; мовлення з помилками, невиразне або некоректне; атмосфера пасивна або напружена, взаємодія з дітьми слабка. 0 балів – захід не відповідає педагогічним вимогам, мета не визначена або не досягнута; відсутні логіка й структура; помітна	15

		відсутність підготовки; мовлення не відповідає нормам; взаємодії з дітьми немає або вона має негативний характер.	
Захист звіту з практики	На підсумковій конференції кожна пара/група готує презентацію своєї діяльності в таборі/загоні	5 балів – практикант взяв активну участь у груповій презентації результатів діяльності в таборі/загоні; чітко, логічно та послідовно визначено основні вміння та компетентності, сформовані під час практики; здійснено глибокий рефлексивний аналіз досвіду: визначено як досягнення, так і труднощі, способи їх подолання; використано візуальні матеріали (фото, відео, презентації), які відображають діяльність у загоні; виступ емоційний, впевнений. 3–4 бали – студент брав участь у захисті, проте рівень активності помірний; основні результати практики окреслено, однак не завжди чітко чи системно; рефлексивний аналіз обмежений – акцент зроблено переважно на позитивному досвіді, труднощі не проаналізовано; візуальні матеріали є, але не зовсім інформативні або потребують доопрацювання; мовлення загалом грамотне, проте виступ може бути трохи монотонним або недостатньо структурованим. 1–2 бали – участь у презентації була формальною; результати діяльності подано фрагментарно, без глибини; рефлексія поверхнева або відсутня; візуальні матеріали слабо ілюструють суть діяльності або відсутні взагалі; мовлення з помітними порушеннями (логіки, стилістики, виразності); виступ не привертає уваги, не розкриває сутності практики. 0 балів – студент не взяв участі в захисті результатів практики або представлення результатів повністю не відповідає вимогам: відсутній аналіз, немає презентаційних чи візуальних матеріалів, не продемонстровано засвоєних умінь.	5
Усього за підсумковий контроль			40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

2.12 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Активності для учнів та учениць у бомбосховищах шкіл: poradnyk для вчителів. URL: <https://spilnoteka.org/poradnyk-dlya-vchyteliv-aktyvnosti-dlya-uchniv-ta-uchenycz-u-bomboshovyshhah-shkil/#modal-single-download>
2. Бартків О. С. Мельник І. М. Методика виховної роботи : навч.-метод. рекоменд. Луцьк, 2023. 86 с.
3. Збірка ігрових активностей «RIGHT TO PLAY». The LEGO® Foundation, 2021. 244 с.
4. Лаппо В. В. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. та доп. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 465 с.
5. Лаппо В. В. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 384 с.
6. Педагог у викликах воєнного часу : збірник статей / уклад. Л. П. Ходанич. Ужгород : ЗПППО, 2022. 131 с.
7. Пріма Р. М., Пріма Д. А., Десятник К. В., Рославець Р. М. Гурткова робота – простір здоров'язбережувальної творчої діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 6 (110). С. 190-198.
8. Про методичні рекомендації щодо організації літнього відпочинку дітей у 2023 році: лист МОН №4/1797-23 від 31.05.2023 р. URL: <https://cutt.ly/rrT6dTsb>
9. Про методичні рекомендації щодо організації літнього відпочинку та активного дозвілля дітей у громадах у 2024 році : лист МОН № 1/10318-24 від 11.06.24 року. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92800/
10. Методичні рекомендації щодо організації літнього відпочинку та активного дозвілля дітей у громадах у 2025 році. URL: <https://drive.google.com/file/d/1hSR5cEmbgZgJxg0ZahrH3AtPfVOfkIJf/view?usp=sharing>
11. Сучасний табірний збір: навчально-методичний посібник / за ред. А. А. Сбруєвої; уклад.: Н. Г. Осьмук, І. А. Чистякова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 116 с.
12. Сущенко Л. О. Соціально-моральна відповідальність – ціннісно-сміслові ядро формування професіоналізму майбутніх учителів початкових класів. *Нова українська школа: результати та перспективи* : збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Маріуполь, 18 листопада 2022 р.) / за заг. ред. Л. В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь : МДУ, 2022. С. 236-238.
13. Сущенко Л. О., Андрющенко О. О. Теорія і методика виховної роботи : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Початкова освіта» освітньо-професійної програми «Початкова освіта». Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 211 с.
14. Чуб Н. В. Усе про адаптацію дитини в нових обставинах. Харків : Вид. група «Основа», 2023. 143 с.

15. Gardner A. The purpose of adaptation. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5566815/> (дата звернення: 25.03.2023)

Інформаційні ресурси

1. Добірка матеріалів для організації роботи пришкільного табору. URL: <https://cutt.ly/TrYfgNG9>
2. Збірка матеріалів для організації роботи пришкільного табору (вільний доступ). URL: <https://cutt.ly/grT6ljVU>
3. Ігри, вправи для літнього пришкільного табору. URL: <https://cutt.ly/TrT6bFp1>
4. «Літній табір відпочинку»: добірка матеріалів із Бібліотеки «На Урок». URL: <https://cutt.ly/PrYfhTOv>
5. Цікаві квести на виїзд для літнього дитячого табору. URL: <https://top-5.in.ua/cikavi-kvesti-na-viyizd-dlya-litnogo-dityachogo-taboru/>
6. Приклади масовок / флешмобів:
<https://youtu.be/2xDBjcq-Aoo?si=bznqoDAM0rqfXtv->
<https://www.youtube.com/watch?v=dS5THQo9s5U>
https://www.youtube.com/watch?v=_wBVu8WKG7k
<https://youtu.be/nbLk1p9LqFg>.

РОЗДІЛ 3 ПРАКТИКА В ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

3.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета навчальної практики – формування практичних умінь та навичок, які необхідні майбутньому вчителю / вихователю при організації роботи в групі продовженого дня.

Основні завдання практики:

- розширити уявлення про функціональні обов'язки вихователя групи продовженого дня;
- формувати практичні уміння організовувати та проводити режимні моменти, спортивну годину та виховні заходи в групі продовженого дня;
- розвивати уміння аналізу проведених заходів;
- вчити добирати та доцільно використовувати активні форми і методи виховної роботи з молодшими школярами;
- удосконалювати вміння комплексного психолого-педагогічного дослідження колективу.

Під час проходження навчальної практики здобувач вищої освіти повинен набути таких **компетентностей**:

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність працювати в команді;
- здатність діяти соціально відповідально і свідомо;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово;
- здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності;
- здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної;
- здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність;
- здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з

урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій;

- здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами;

- здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства;

- здатність організовувати освітній процес з урахуванням особливостей компетентнісного, діяльнісного, інтегративного підходу та застосування ігрових методів навчання в початковій школі;

- здатність застосовувати ефективні стратегії психосоціальної підтримки розвитку та навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру.

У результаті проходження навчальної практики здобувач вищої освіти повинен оволодіти такими **програмними результатами навчання**:

- організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;

- спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів;

- організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів; розуміти та використовувати дидактичний потенціал електронних засобів навчання; розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів;

- планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання;

- організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування;

- планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи;

- збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності;

- організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього

процесу;

- здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу;

- використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп;

- застосовувати компетентнісний, діяльнісний, інтегративний підходи та ігрові методи навчання в освітньому процесі;

- дотримуватися наскрізного процесу виховання в освітньому процесі;

- знати та вміти застосовувати ефективні стратегії психосоціальної підтримки розвитку та навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру.

3.2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Навчальна практика проводиться у 5 семестрі спочатку безвідривно від навчання один раз на тиждень (протягом 10 навчальних тижнів), потім 2 тижні відривно від навчання в групі продовженого дня (*далі ГПД*).

Для проходження практики студентів розподіляють по 3-5 осіб у ГПД, де вони мають виконувати всі завдання, передбачені програмою практики.

Виховні години мають проводитися із використанням сучасних форм виховної роботи. Перевага має надаватися квестам, проектам, іграм-подорожам. Тематика виховних годин узгоджується з вихователем групи. Під час проведення виховних годин має застосовуватися діяльнісний та ігровий підходи.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, на якій студентів ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики, веденням документації, структурою виховних годин, правилами аналізу виховної діяльності та критеріями оцінювання заходів.

Починаючи з третього тижня кожна підгрупа студентів залучається до проведення режимних моментів. Крім того підгрупи поділяються на пари та по чергові проводять або спортивну годину (прогулянку), або виховну годину відповідно до графіка. Студенти, які в день практики не проводять той чи інший виховний захід, пишуть спостереження – зміст, аналіз, висновки. За два тижні до проведення студенти мають принести чернетку конспекту, а за тиждень чистовик виховного заходу та затвердити (підписати) у вихователя ГПД. Без затвердженого конспекту студент не допускається до практики.

Після закінчення навчальної практики проводиться підсумкова

конференція на базі лабораторії дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету, на якій студенти представляють результати практики у вигляді презентації, фото та відеозвітів; підводяться підсумки, аналізуються результати, обговорюються проблеми практики.

3.3 ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ ТА КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Керівники практики від ЗНУ:

- добирають заклади освіти для проведення практики та розподіляють студентів у групи продовженого дня;
- проводять попередню бесіду з вчителями / вихователями груп продовженого дня, в яких буде проходити навчальна практика;
- організовують та проводять настановчу і підсумкову конференції практики;
- ознайомлюють студентів з організацією роботи груп продовженого дня;
- надають допомогу практикантам у виконанні завдань практики;
- контролюють своєчасне і якісне ведення практикантами звітної документації з практики, перевіряють та аналізують її;
- відвідують студентів на місці практики, аналізують проведені виховні заходи;
- спільно із вчителем початкових класів / вихователями ГПД виставляють студентам-практикантам оцінку за практику.

Вихователі груп продовженого дня:

- знайомлять практикантів зі складом групи, плануванням навчально-виховної роботи;
- проводять показові виховні заходи;
- залучають студентів до проведення різних режимних моментів;
- визначають теми виховних занять, консультують практикантів, перевіряють конспекти занять і дають згоду на їх проведення;
- надають допомогу при вивченні колективу учнів;
- присутні під час проведення студентами режимних моментів, на пробних виховних заняттях, беруть участь в їх обговоренні і виставленні оцінок.

Студент-практикант має:

- вчасно (за 15-20 хвилин до початку роботи ГПД) з'являтися у заклад освіти;
- вести щоденник з практики та виконувати передбачений обсяг завдань;
- допомагати педагогу в організації та проведенні всіх режимних моментів;
- провести не менше 4 виховних годин та 4 прогулянок (або спортивних годин), а також заліковий виховний захід;
- вивчати психологічні особливості колективу;

- дотримуватися педагогічної етики та такту;
- мати відповідний зовнішній вигляд.

3.4ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1. Знайомство з базою практики та особливостями функціонування ГПД.
2. Бесіда з вихователем про порядок комплектування ГПД.
3. Ознайомлення з документацією, планом виховної роботи, функціональними обов'язками вихователя ГПД.
4. Ознайомлення з особливостями проведення режимних моментів в групі продовженого дня.
5. Спостереження та аналіз діяльності вихователя групи продовженого дня.
6. Вивчення психолого-педагогічних особливостей колективу. Збір матеріалів для написання характеристики на колектив.
7. Проведення режимних моментів, спортивних годин, виховних годин та індивідуальних бесід з учнями (за потребою).
8. Підготовка до заліку. Надання керівникові практики звітної документації (щоденник, конспекти виховних заходів, звіт, характеристика).
9. Ведення документації.

3.5 ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

Щоденник практики можна вести в рукописному або друкованому вигляді. Титульна сторінка оформлюється відповідно до встановленого зразка. На другій сторінці подається графік роботи групи продовженого дня. На наступних сторінках щоденника студент подає план роботи на кожен день практики із зазначенням виконаної роботи.

Наприклад:

План роботи
02.10.2025 р.

1. Зустріч учнів в ГПД.
2. Проведення інструктажу з ТБ перед спортивною годиною.
3. Спостереження і аналіз проведення прогулянки.
4. Проведення виховної години у формі вікторини: «Найшвидші у світі»
5. Індивідуальна бесіда з Сашком К. з приводу дотримання правил поведінки у їдальні.
6. Допомога під час самопідготовки: перевірка д/з із математики.
7. Проведення дидактичної гри «Чарівники»
8. Підпис чернетки конспекту спортивної години.

9. Затвердження чистовика виховної години.

За аналогією подається план роботи на всі дні практики.

Далі в щоденнику записується спостереження і аналіз прогулянок / спортивних годин та виховних годин.

Наприклад:

Спостереження виховної години

Дата:

Форма та тема:

Мета:

Обладнання:

Зміст	Аналіз

По закінченню аналізу кожного заходу пишеться ґрунтовний **висновок** відповідно до схеми аналізу заходу.

Схема аналізу заходу

- мотивація діяльності дітей;
- формулювання теми і мети заняття;
- доцільне застосування методів і прийомів діяльності;
- оптимальне використання форм організації діяльності (фронтальна, групова, парна, індивідуальна);
- застосування діяльнісних та ігрових методів;
- підведення проміжних підсумків та загального висновку до заняття;
- володіння конспектом;
- раціональний розподіл часу між етапами заняття;
- темп, виразність, емоційність, грамотність, культура мовлення
- підтримання свідомої дисципліни;
- створення сприятливого психологічного клімату;
- рекомендації.

3.6 ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ

Протягом практики студенти мають підготувати та провести не менше 5 виховних годин та 5 спортивних годин / прогулянок, а також залікову виховну годину. Потрібно обов'язково узгодити тему заходів та їхній зміст з учителем. Без затвердженого вчителем конспекту студенти не допускаються до проведення.

На другому тижні слід подати графік проведення заходів керівникам

практики від ЗНУ.

	Студент	28.09					
		Спортивна година 13.00-13.30	Виховна година 15.00-15.20	Спортивна година 13.00-13.30	Виховна година 15.00-15.20	Спортивна година 13.00-13.30	Виховна година 15.00-15.20
1	Васильчук Д.						
2	Іваненко А.						
3	Коваленко С.						
4	Ткачук П.						

Під час практики варто дотримуватися наведених нижче рекомендацій щодо організації режимних моментів.

Рекомендації студентам щодо організації режимних моментів в ГПД

1. Прийом дітей в групу продовженого дня

Відмітити присутніх в журналі вихователя ГПД. Поспілкуватися з класним керівником щодо діяльності учнів в першій половині дня. Уточнити у вчителя обсяг домашнього завдання (для учнів 3-4 класів) та рекомендації щодо його виконання. Ознайомити учнів з планом роботи в другій половині дня. Призначити чергових.

2. Обід

Нагадати про правила поведінки в їдальні. Вчити дітей правильно сервірувати столи; проводити короткі етичні бесіди з метою дотримання дітьми санітарно-гігієнічних вимог.

Під час обіду стежити, щоб діти дотримувалися культури поведінки за столом, повністю споживали поданий їм обід; вчилися прибирати за собою посуд.

3. Прогулянка і спортивна година на свіжому повітрі **СПОРТИВНА ГОДИНА**

Мета: відновити працездатність дітей, задовольнити біологічну потребу в русі.

Схема конспекту спортивної години

1. Форма та тема виховного заходу.
2. Мета заняття.
3. Інвентар.
4. Використана література, Інтернет-ресурси.

Структура спортивної години

1. Підготовча частина (шикування дітей; інформація про заняття; інструктаж з техніки безпеки).
2. Основна частина (ігри, спортивні вправи, змагання).
3. Підведення підсумків.

ПРОГУЛЯНКА

Цільові прогулянки мають конкретну мету проведення. Наприклад: прогулянка в парк з метою зібрати гербарій осіннього листя і вивчити будову і назву листків з різних дерев. Цільова прогулянка дає можливість узагальнити і закріпити вивчений матеріал на уроках, поповнює і розширює світогляд дітей.

Схема конспекту прогулянки

1. Тема прогулянки.
2. Мета заняття (дидактична, розвивальна, виховна).
3. Обладнання.
4. Використана література, Інтернет-ресурси.

Структура прогулянки

I. Організаційна частина.

1. Повідомлення теми, мети і завдань прогулянки; місця проведення.
2. Інструктаж з техніки безпеки.
3. Шикування дітей перед школою.

II. Основна частина.

1. Вступна бесіда.
2. Індивідуальні та групові бесіди з дітьми, спрямовані на задоволення дитячої допитливості; роз'яснення цікавих явищ та огляд об'єктів.
3. Рухливі ігри.

III. Підсумок.

1. Шикування дітей перед школою.
2. Короткий підсумок прогулянки.

4. Виховна година

Форми діяльності: квест, гра-мандрівка, усний журнал, міні-проект, колективно творча справа, свято, конкурси, вікторина, кейс тощо.

Схема конспекту виховного заходу

1. Форма та тема виховного заходу.
2. Мета заняття (дидактична, розвивальна, виховна).
3. Обладнання (демонстраційний, роздатковий матеріал, засоби ІКТ/цифрові засоби навчання).
4. Використана література, Інтернет-ресурси.
5. Хід заходу

Структура виховного заходу

I. Вступна частина.

1. Налаштування дітей до роботи (підготовка необхідного обладнання, психологічне налаштування тощо).
2. Привітання (бажано у віршованій формі).

II. Основна частина.

Залежно від теми і форми заходу прописуються види діяльності,

наприклад:

1. Повідомлення теми і мети заходу.
2. Мотивація діяльності.
3. Розгадування загадок.
4. Гра «__» тощо.

III. Заключна частина.

1. Підведення підсумків.
2. Рефлексія.

У вступній частині заняття варто передбачити організаційний момент. Якщо учні дуже збуджені, то запропонувати вправу, яка б сприяла заспокоєнню, включити музику або використати звук дзвіночка тощо.

В основній частині зазначається послідовність форм проведення заняття та їх зміст. Важливо чергувати різні види діяльності. Дуже важливо урізноманітнити та унаочнити виховне заняття для кращого сприйняття. Варто більше залучати дітей, ніж говорити самому.

Заключна частина слугує підведенню підсумків. Практикант різними способами з'ясовує, що вдалося зробити, на що потрібно звернути увагу в перспективі, вивчає настрій учнів, слухає їх думку щодо проведеного заняття, висловлені ідеї для зустрічі в майбутньому тощо.

5. Самопідготовка

Мета: вчити дітей самостійно виконувати домашні завдання, долаючи труднощі та отримуючи радісні відчуття від навчання.

Структура самопідготовки:

1. Підготовча робота (організації робочого місця, підготовка учнів до самостійної роботи).
2. Організація самостійної роботи.
Вступна частина. Чіткий інструктаж. Визначення порядку виконання домашніх завдань. Визначення часу для виконання кожного завдання.
3. Самостійна робота учнів. Поєднання фронтальної, групової, індивідуальної роботи. Дотримання культури та гігієни розумової праці. Проведення фізхвилинок, вправ для очей, пальчиків тощо. Раціональне використання часу.
4. Підбиття підсумків. Самоконтроль, взаємоконтроль, самооцінка, взаємооцінка, оцінка вчителя.

6. Гурткова робота (якщо є в закладі освіти)

Важливим елементом режиму групи продовженого дня є проведення занять за інтересами. Організація таких занять передбачає роботу учнів (за вибором) у найрізноманітніших гуртках, що працюють у школі чи закладах позашкільної освіти, роботу в бібліотеці чи ігрову діяльність.

7. Вільний час учнів

8. Відправлення додому

Тривалість перебування учнів у ГПД становить близько 6 годин на день.

За необхідності батьки можуть подавати відповідні заяви для зменшення часу перебування дітей у групі. Крім того, на підставі заяв батьків вихователі ГПД можуть відпускати дітей додому у зручний для батьків час в супроводі дорослих (родичів, старших учнів, інших осіб, вказаних у заяві). Якщо за заявою батьків дитині дозволено залишати ГПД і самостійно добиратися додому після закінчення занять, то відповідальність за здоров'я і життя дитини несуть батьки.

3.7 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Написання психолого-педагогічної характеристики на колектив

Від знання класного колективу, вміння його організувати значною мірою залежить успіх навчальних і виховних заходів. Вивчення студентом класного колективу повинно бути тісно пов'язане з виховною роботою, яку проводить студент у ГПД. В процесі цієї роботи він вивчає колектив і використовує надбані знання в своїй подальшій роботі з групою.

Вивчення колективу студент розпочинає з перших днів своєї роботи в ГПД. Спостереження проводиться під час режимних моментів, виховних годин, вільного спілкування і т.п. Крім спостережень за особливостями поведінки класного колективу для написання характеристики класу, студент повинен використати шкільну документацію, анкетування, бесіди з класним керівником, вихователем ГПД, учнями, метод узагальнення незалежних характеристик, метод соціометрії тощо.

Перед тим як почати збирати матеріал для характеристики колективу, потрібно ознайомитися зі схемою вивчення класу. Наведена нижче схема є орієнтовною і може бути розширена чи скорочена залежно від особливостей колективу.

Вивчаючи клас і складаючи його характеристику, потрібно в першу чергу звертати увагу на ті моменти, які характеризують його як колектив (взаємовідносини в класі, згуртованість, взаємодопомога, інтереси, громадська думка колективу, її вплив на окремих учнів, на їх поведінку і т. ін.).

Характеристика має бути цілісним текстом, а не відповідями на запитання зі схеми. В ній потрібно не лише констатувати ті чи інші особливості класу як колективу, а й звернути особливу увагу на оцінку ефективності виховних заходів. Характеристика має ґрунтуватися на результатах експериментального вивчення класного колективу із застосуванням різних психолого-педагогічних методів дослідження.

Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики класу

1. Загальні відомості про клас (ГПД)

- Кількість учнів, з них хлопців та дівчат. Віковий склад. Коли і як було сформовано даний колектив і яких змін він зазнав за час свого існування.

2. Структура колективу та взаємовідносини

- Чи є мікрогрупи в колективі?
- Чи існують конфлікти між окремими мікрогрупами та їх лідерами?
- Ступінь згуртованості та узгодженості дій учнів в класі.
- Формальні та неформальні лідери в класі.
- Як вирішуються в класі питання допомоги учням, які її потребують?
- Соціометричний статус учнів в колективі. Наявність в класі учнів, які перебувають в ізоляції. Ставлення класу до новачків.
- Особливості взаємин між хлопцями та дівчатами.

3. Емоційний клімат класу

- Який настрій переважає в класі?
- Чи хвилюють невдачі класу всіх учнів?
- Емоційне «благополуччя» чи «неблагополуччя» окремих учнів.
- Чи вміють учні класу контролювати та регулювати свої емоції?

4. Педагогічне керівництво класом

- Особистість класного керівника / вихователя ГПД. Стиль його взаємовідносин з класом. Авторитетність. Здійснення диференційованого та індивідуального підходів при роботі з учнями.

5. Загальні психолого-педагогічні висновки

- Загальна характеристика рівня розвитку колективу класу.
 - Позитивні аспекти й недоліки в організації життя та діяльності класу.
- Рекомендації щодо подальшої роботи з класом.

2. Проведення та самоаналіз залікового виховного заходу на засадах інтегрованого, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходів

Заліковий виховний захід у групі продовженого дня проводиться наприкінці практики та має продемонструвати особистісний і професійний розвиток студента. Він організовується та проводиться з урахуванням здобутого студентом досвіду роботи з дітьми у ГПД. Захід повинен мати цікаву й динамічну форму проведення, що сприятиме активній участі дітей. У його змісті доцільно застосовувати сучасні форми й методи виховної роботи, інтерактивні технології та творчі завдання. Особлива увага приділяється виховному потенціалу заходу, формуванню цінностей, розвитку комунікативних навичок і створенню доброзичливої атмосфери в дитячому колективі.

В письмовому вигляді подається самоаналіз проведення виховного заходу (обсяг 10-15 речень), в якому, з-поміж іншого, мають бути чітко визначено шляхи (форми, методи, прийоми) застосування інтегрованого, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходу та обґрунтовано їх доцільність.

3.8 ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Звіт повинен відповідати таким **вимогам**:

1. Титульна сторінка оформляється відповідно до зразка.
2. Обсяг звіту складає 2-3 сторінки (без урахування титульного листа).
3. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього, лівого – 20 мм; правого – 10 мм; абзацний відступ – 1,25 см.
4. Схема звіту
 - 1) ГПД (з яких класів сформовано групу), вихователь.
 - 2) Зміст проведеної роботи:
 - особливості діяльності ГПД;
 - оснащення кабінету, наявність осередків, ігрового та спортивного майданчика на вулиці.
 - 3) Короткий аналіз своєї роботи:
 - чого навчився на практиці (яких знань, умінь і навичок набуто);
 - які взаємини склалися з дітьми у класі, з педагогом;
 - як змінилися особистісні якості;
 - що допомагало у роботі з дітьми;
 - яких знань, умінь і навичок не вистачало у роботі з дітьми;
 - які виявлено труднощі та прогалини у підготовці до роботи з учнями.
 - 4) Висновки і пропозиції щодо вдосконалення організації навчальної практики та підготовки до неї.

3.9 ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПРАКТИКИ

Документація у Ворд-файлі розміщується у відповідну комірку в Moodle одним файлом у такій послідовності:

1. Титульна сторінка звітної документації (Додаток М)
2. Титульна сторінка щоденника педагогічної практики (Додаток Н)
3. Щоденник педагогічної практики
4. Розробки конспектів проведених заходів
5. Психолого-педагогічна характеристика на колектив
6. Звіт з практики (Додаток П)

3.10 ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Формою підведення результатів практики є підсумкова конференція.

Кожна мікрогрупа студентів, яка працювала в одній ГПД готує презентацію з фото та відеоматеріалами; коротку доповідь за результатами проходження практики.

3.11 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок здобувача, набутих на навчальній практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою. Види і зміст контрольних заходів здобувачів-практикантів представлено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Види і зміст контрольних заходів

Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	2	3	4
Поточний контроль			
Діяльність студента на базі практики	Проведення на режимних моментів	8-10 балів – студент протягом усього періоду практики неухильно дотримувався правил техніки безпеки, санітарії та гігієни, вимагав їх дотримання від дітей; постійно виявляв турботу про здоров'я дітей, стежив за виконанням режимних моментів (відпочинок, харчування, прогулянка, самопідготовка); під час самопідготовки демонстрував ґрунтовні знання форм і методів навчальної допомоги, надавав консультативну допомогу (за потребою); проявляв ініціативу, активно допомагав вихователю ГПД в організації режиму. 5–7 балів – студент загалом дотримувався вимог безпеки, санітарії та гігієни, однак не завжди контролював дотримання їх дітьми; виконував основні режимні моменти, проте не завжди вчасно або послідовно; під час самопідготовки виявляв загальне розуміння методики допомоги, але потребував додаткових вказівок з боку вихователя; проявляв готовність до співпраці, але ініціатива була епізодичною. 4–6 балів – студент періодично порушував правила організації режимних моментів або ігнорував окремі вимоги техніки безпеки; студент не втручався або неадекватно реагував на порушення правил поведінки дітьми; у роботі під час самопідготовки проявляв незначну компетентність, надавав лише поверхневу допомогу; переважно був пасивним, обмежувався виконанням доручень без ініціативи. 0–3 бали – студент систематично порушував вимоги до організації режимних моментів, ігнорував норми безпеки та гігієни; не забезпечував контроль за дотриманням режиму з боку дітей; під час самопідготовки демонстрував невпевненість, розгубленість, не зміг надати належної допомоги дітям; не виявляв інтересу до роботи ГПД, уникав відповідальності, ігнорував вказівки вихователя.	10
Діяльність студента на базі практики	Проведення на спортивних годин (мінімум 5)	12-15 балів – зміст спортивної години відповідає темі, меті, віковим особливостям дітей; проведено чіткий інструктаж з техніки безпеки з урахуванням специфіки обраних вправ / ігор; студент завчасно підготував необхідний інвентар, перевірів його справність; пояснення завдань, правил рухливих ігор або вправ були послідовними, чіткими; діти легко орієнтувалися в процесі; спостерігалась оптимальна фізична активність, зацікавленість дітей; студент підтримував дисципліну, дотримувався методичних рекомендацій. 8–11 балів - зміст спортивної години в цілому відповідає темі, меті, віковим особливостям дітей; інструктаж з безпеки проведено, але частково формально або не охоплено всі ризики; інвентар підготовлений, але не завжди у повному обсязі або з запізненням; пояснення завдань були зрозумілими, але не завжди чіткими, виникала потреба у повторенні; активність дітей була достатньою, але не всі були залучені однаковою мірою; студент загалом контролював дисципліну, втім в окремих моментах потребував допомоги вихователя. 4–7 балів – тема і завдання спортивної години частково відповідали віковим особливостям дітей, структура заняття була слабо продуманою; інструктаж з техніки безпеки неповний або надто	15

		узагальнений; підготовка інвентарю виконувалась несвоєчасно, частина обладнання була непридатна чи відсутня; пояснення завдань були непослідовними, складними для розуміння, дітям було важко їх виконувати; активність учасників була низькою; студенту бракувало методичної впевненості, він не завжди втручався у конфліктні або небезпечні ситуації. 0–3 бали – заняття не відповідало темі, меті чи віковим особливостям дітей; інструктаж з безпеки відсутній або формальний, створювались потенційно небезпечні умови; не було вчасно підготовлено потрібного інвентарю; завдання були не чітко пояснені, що спричинило непорозуміння серед дітей; заняття проходило без чіткого плану, не забезпечено залучення всіх дітей; студент не контролював ситуацію, не дотримувався педагогічної етики та методичних вимог.	
Діяльність студента на базі практики	Проведення виховних годин (мінімум 5, без урахування залікової)	12–15 балів – тематика, форми та напрями виховних годин були різноплановими, зміст повністю відповідав темі, меті й віковим особливостям дітей; студент виявив креативність, оригінальність у підборі завдань, матеріалів, форм роботи; виховні години мали чітку структуру, проводилися впевнено, емоційно, з дотриманням норм культури мовлення; створено доброзичливу, сприятливу психологічну атмосферу, діти були активно залучені до процесу. 8–11 балів – тематика і форма проведення виховних годин загалом відповідали меті та віковим особливостям дітей, але зміст подекуди був недостатньо глибоко розкритий; у змісті виховних годин оригінальність проявлялась епізодично; студент проводив заходи за структурою, однак іноді демонстрував невпевненість; атмосфера була доброзичливою, але не всі діти були активно залучені. 4–7 балів – тематика та форма проведення виховних годин частково відповідали віковим особливостям дітей; у структурі заходів іноді спостерігалось порушення послідовності; залучення дітей було мінімальним, комунікація зі школярами – обмежена; спостерігалися труднощі у підтриманні сприятливої атмосфери. 0–3 бали – тематика та зміст виховних годин було підібрано невдало або не відповідало віку та інтересам дітей; не дотримано структуру заходів; завдання не сприяли залученню учнів; не проявлено ініціативності та творчості; студент проводив захід невиразно, з порушеннями мовленнєвої культури, не створено позитивної психологічної атмосфери, діти залишались пасивними або незацікавленими.	15
Ведення щоденника спостережень	Ведення спостережень відповідно до представленої форми, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	16–20 балів – зміст і оформлення щоденника практики в повній мірі відповідає вимогам; записи здійснюються регулярно; зазначено індивідуальний графік роботи на кожен день практики; здійснено детальний аналіз спортивної та виховної години; подано ґрунтовні висновки до проведених заходів. 10–15 балів – щоденник оформлено з дотриманням основних вимог; записи ведуться регулярно; наявний індивідуальний графік роботи; аналіз спортивної та виховної години містить неточності або деякі етапи проаналізовано поверхнево; подано висновки до проведених заходів. 4–9 балів – щоденник частково відповідає вимогам; записи здійснюються нерегулярно або з пропусками; індивідуальний графік роботи подано частково або взагалі не зазначено; спостереження спортивної та виховної години обмежується констатацією видів діяльності, а не їх аналізом; висновки є загальними або відсутні. 0–3 бали – щоденник не відповідає вимогам; записи мають формальний характер; індивідуальний графік роботи не зазначено; аналіз заходів не здійснено; відсутні висновки щодо проведення спортивної чи виховної години.	20
Усього за поточний контроль			60

Підсумковий контроль			
Оформлення звіту	Підготовка й оформлення звіту практики відповідно до вимог, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	8–10 балів – звіт оформлено відповідно до всіх визначених вимог; детально описано умови діяльності в ГПД (організація режиму, контингент дітей, матеріально-технічне забезпечення тощо); всебічно проаналізовано особливості функціонування ГПД (форми організації дозвілля, самопідготовки, виховної роботи); здійснено глибокий аналіз власної діяльності, визначено сильні сторони та сфери, що потребують розвитку. 5–7 балів – звіт у цілому відповідає основним вимогам, проте опис умов діяльності в ГПД є стислим; аналіз функціонування ГПД та власної діяльності здійснено поверхово. 4–6 балів – звіт має суттєві недоліки; опис умов діяльності в ГПД є фрагментарним; відсутній або формальний самоаналіз діяльності; є порушення у структурі, оформленні або стилі викладу. 0–3 бали – звіт оформлено з грубими порушеннями вимог; більшість складових звіту відсутні або проаналізовано формально; самоаналіз власної діяльності відсутній або занадто поверховий.	10
Психолого-педагогічна характеристика	Підготовка психолого-педагогічної характеристики відповідно до вимог, що викладено у методичних рекомендаціях до практики	8–10 балів – характеристика повністю відповідає вимогам, є ґрунтовною; детально проаналізовано результати діагностики; використано 4–5 різних методів збору інформації; надано бланки діагностичних методик з відповідями дітей; висновки логічні, обґрунтовані, відповідають зібраним даним; текст грамотно написаний, чітко структурований; дотримано вимоги до технічного оформлення. 5–7 балів – характеристика загалом відповідає вимогам; проаналізовано результати діагностики, однак поверхнево; використано 2–3 методи збору інформації; бланки методик частково додано або не всі відповіді проаналізовано; висновки є, але дещо узагальнені або не в повній мірі логічно пов'язані з даними; текст має незначні помилки або потребує доопрацювання структури; не всі вимоги до оформлення дотримано. 4–6 балів – характеристика частково відповідає вимогам; аналіз діагностики поверхневий або фрагментарний; використано лише 1–2 методи збору інформації; відсутні додатки з бланками або відповіді дітей не представлені; висновки нечіткі або не зовсім логічні; текст містить численні мовленнєві або стилістичні помилки; структура порушена; оформлення не відповідає встановленим вимогам. 0–3 бали – характеристика не відповідає вимогам; аналіз відсутній або недостовірний; використано лише один або взагалі не вказано метод збору інформації; бланки методик відсутні; висновки необґрунтовані або відсутні; текст неструктурований, з великою кількістю помилок; повністю порушено вимоги до оформлення.	10
Заліковий виховний захід	Проведення і самоаналіз залікового виховного заходу	13–15 балів – зміст заходу повністю відповідає заявленій темі, меті та віковим особливостям дітей; виявлено високий рівень креативності та оригінальності у виборі завдань, форм і методів роботи; структура заходу витримана; проведення відзначається впевненістю, емоційністю, активною взаємодією з дітьми; мовлення грамотне, виразне, з дотриманням норм культури мовлення; створено сприятливу, доброзичливу, надихаючу атмосферу; в самоаналізі чітко визначено шляхи (форми, методи, прийоми) застосування інтегрованого, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходу та обґрунтовано їх доцільність. 10–12 балів – зміст заходу загалом відповідає темі, меті та віковим особливостям дітей; є елементи творчості у підборі діяльності; структура переважно дотримана; проведення впевнене, однак дещо стримане або не завжди емоційне; мовлення правильне, хоча зустрічаються окремі недоліки; створено позитивну атмосферу спілкування; в самоаналізі визначено шляхи (форми, методи, прийоми) застосування інтегрованого, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходу та частково обґрунтовано їх доцільність. 6–9 балів – зміст заходу частково відповідає темі або не повністю враховує вікові особливості дітей; завдання здебільшого стандартні; структура заходу порушується; проведення заходу невиразне, невпевнене; мовлення із незначними помилками або недостатньо виразне;	15

		психологічна атмосфера нейтральна, залучення дітей обмежене; в самоаналізі частково визначено шляхи застосування інтегрованого, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходу, але не обґрунтовано їх доцільність. 1–5 балів – захід слабо відповідає темі, меті та віковим особливостям дітей; завдання одноманітні, не викликають інтересу; структура заходу не дотримана; проведення монотонне, без емоційного залучення; мовлення з помилками, невиразне або некоректне; атмосфера пасивна або напружена, взаємодія з дітьми слабка; в самоаналізі поверхнево визначено шляхи застосування інтегрованого, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходу, не обґрунтовано їх доцільність. 0 балів – захід не відповідає педагогічним вимогам, мета не визначена або не досягнута; відсутні логіка й структура; помітна відсутність підготовки; мовлення не відповідає нормам; взаємодії з дітьми немає або вона має негативний характер; самоаналіз не здійснено.	
Захист звіту з практики	На підсумковій конференції кожна мікрогрупа готує презентацію своєї діяльності в ГПД	5 балів – практикант взяв активну участь у груповій презентації результатів діяльності в ГПД; чітко, логічно та послідовно визначено основні вміння та компетентності, сформовані під час практики; здійснено глибокий рефлексивний аналіз досвіду: визначено як досягнення, так і труднощі, способи їх подолання; використано візуальні матеріали (фото, відео, презентації), які відображають діяльність у ГПД; виступ емоційний, впевнений. 3–4 бали – студент брав участь у захисті, проте рівень активності в помірний; основні результати практики окреслено, однак не завжди чітко чи системно; рефлексивний аналіз обмежений – акцент зроблено переважно на позитивному досвіді, труднощі не проаналізовано; візуальні матеріали є, але не зовсім інформативні або потребують доопрацювання; мовлення загалом грамотне, проте виступ може бути трохи монотонним або недостатньо структурованим. 1–2 бали – участь у презентації була формальною; результати діяльності подано фрагментарно, без глибини; рефлексія поверхнева або відсутня; візуальні матеріали слабо ілюструють суть діяльності або відсутні взагалі; мовлення з помітними порушеннями (логіки, стилістики, виразності); виступ не привертає уваги, не розкриває сутності практики. 0 балів – студент не взяв участі в захисті результатів практики або представлення результатів повністю не відповідає вимогам: відсутній аналіз, немає презентаційних чи візуальних матеріалів, не продемонстровано засвоєних умінь.	5
Усього за підсумковий контроль			40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		
---	---	--	--

3.12 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Активності для учнів та учениць у бомбосховищах шкіл: poradnik dla vchiteliv. URL: <https://spilnoteka.org/poradnyk-dlya-vchyteliv-aktyvnosti-dlya-uchniv-ta-uchenycz-u-bomboshovyshhah-shkil/#modal-single-download>
2. Баришполь С. В. Ігрова діяльність у групі подовженого дня. Вихователю ГПД. *Усе для роботи*. 2020. № 6. С. 2-17.
3. Бартків О. С. Мельник І. М. Методика виховної роботи : навч.-метод. рекоменд. Луцьк : [б. в.], 2023. 86 с.
4. Безпечна і дружна до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ : Алатон, 2020. 64 с.
5. Бондаренко Г., Ващенко О. Методичні основи організації оздоровчої діяльності майбутнього вчителя початкової школи в групі подовженого дня. *Молодь і ринок*. № 10 (196). 2021. С. 79-84.
6. Державний стандарт початкової освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
7. Збірка ігрових активностей «RIGHT TO PLAY». The LEGO Foundation, 2021. 244 с.
8. Кірик М., Данилов Л. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2019. 208 с.
9. Ковальчук В. А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя : навч. посіб. Житомир : ЖДУ, 2023. 100 с.
10. Концепція «Нова українська школа». URL : <https://mon.gov.ua/ua>
11. Лаппо В. В. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 384 с.
12. Методичний путівник класного керівника Нової української школи : збірник методичних матеріалів / А. Дубяга, О. Золотар ; за заг. ред. А. Дубяги. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. 44 с.
13. Нова українська школа : організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу : навч.-метод. посіб. / Н. І. Гущина, Т. Т. Орлова, Л. Г. Кондратова. Київ : Освіта, 2021. 160 с.
14. Нова українська школа: poradnik vkhovatelju grupy prodovzhenogo dnia u zakladaх загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / Г. І. Дмитрів та ін. Львів : Світ, 2019. 224 с.
15. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
16. Педагог у викликах воєнного часу : збірник статей / уклад.

Л. П. Ходанич. Ужгород : ЗППО, 2022. 131 с.

17. Про затвердження Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України № 677 від 25.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0865-18#Text> (дата звернення: 20.08.2024).

18. Сущенко Л. О. Соціально-моральна відповідальність – ціннісно-сміслові ядро формування професіоналізму майбутніх учителів початкових класів. *Нова українська школа: результати та перспективи* : збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м.Маріуполь, 18 листопада 2022 р.) / за заг. ред. Л. В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь : МДУ, 2022. С. 236-238.

19. Сущенко Л. О., Андрющенко О. О. Теорія і методика виховної роботи : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Початкова освіта» освітньо-професійної програми «Початкова освіта». Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 211 с.

20. Філюк Т. Л., Весна Н. А., Жорнова О. В. ГПД у НУШ. Планування та організація роботи : навч.-метод. посіб. Волочиськ, 2019. 224 с.

21. Харламова Н. Б. ГПД: інтегровані тематичні дні. 2-4 класи : посібник. Харків : Вид. група «Основа», 2020. 223 с.

22. Armbrüster C., Gräfe R., Harring M., Sahrakhiz S., Schenk D., Witte M. D. Inside We Learn, outside We Explore the World – Children's Perception of a Weekly Outdoor Day in German Primary Schools. *Journal of Education and Human Development*. 2016. 5(2). P. 103-114. URL: <https://doi.org/10.15640/jehd.v5n2a12>

23. Barrable A., Booth D., Adams D., Beauchamp G. Enhancing Nature Connection and Positive Affect in Children through Mindful Engagement with Natural Environments. *Int J Environ Res Public Health*. 2021. 18(9). URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph18094785>

24. Bølling M., Mygind L., Elsborg P., Melby P. S., Barfod K. S., Brønd J. C., Klinker C. D., Nielsen G., & Bentsen P. Efficacy and mechanisms of an education outside the classroom intervention on pupils' health and education: the MOVEOUT study protocol. *BMC Public Health*. 2023. 23(1), 1825. URL: <https://doi.org/10.1186/s12889-023-16618-3>

25. Carden C. Primary Teaching. Learning Matters. 2nd edition. Sage Publications, 2024. 624 p.

26. Dettweiler U., Lauterbach G., Mall C., & Kermish-Allen, R. Fostering 21st Century Skills Through Autonomy Supportive Science Education Outside the Classroom. In R. Jucker & J. von Au (Eds.), *High-Quality Outdoor Learning: Evidence-based Education Outside the Classroom for Children, Teachers and Society*. 2022. P. 231-253. Springer International Publishing. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-04108-2_13

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс академічної доброчесності Запорізького національного університету. URL: https://www.znu.edu.ua/docs/kodeks_akadem__chnoyi_dobrochesnost____.pdf
2. Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів освітньо-професійної програми «Початкова освіта», спеціальності А 3 Початкова освіта. URL: <https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/spp/1300>
3. Освітньо-професійна програма «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності А3 Початкова освіта. URL: <https://www.znu.edu.ua/ukr/pk/4362/bakalavr/12326>
4. Положення про організацію освітнього процесу в Запорізькому національному університеті. URL: <https://cutt.ly/erXHivHh>.
5. Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Запорізькому національному університеті. URL: <https://cutt.ly/wrXba5vh>.
6. Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів Запорізького національного університету. URL: <https://cutt.ly/QrXbsK11>.
7. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Запорізького національного університету. URL: <https://cutt.ly/LrXbdaVS>.
8. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
9. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ МОН України від 29.08.2024 р. № 1215. URL: <https://cutt.ly/krjo68YO>

ДОДАТКИ

Додаток А

Опорні фрази для аналізу уроків / ранкових зустрічей

Для аналізу заняття використовуйте опорні фрази, наведені нижче. Позначайте знаком «+» - позитивні моменти, а «-» - недоліки заняття:

- ✓ Своєчасний початок, кінець заняття
- ✓ Готовність дітей до проведення заходу
- ✓ Створення сприятливого мікроклімату
- ✓ Мотивація діяльності
- ✓ Актуальність теми
- ✓ Створення проблемної ситуації
- ✓ Доцільне використання наочності
- ✓ Стимулювання (активізація) навчально-пізнавальної діяльності учнів
- ✓ Формулювання запитань
- ✓ Доступність розповіді
- ✓ Зв'язок з життям
- ✓ Мовлення вчителя (емоційне, грамотне, правильне)
- ✓ Попередження стомленості учнів
- ✓ Використання ігрової ситуації
- ✓ Врахування індивідуальних, вікових особливостей учнів
- ✓ Дотриманні правил охорони праці, техніки безпеки
- ✓ Розвиток розумових здібностей дітей (пам'яті, уваги, уяви)
- ✓ Культура педагогічного спілкування
- ✓ Контроль за роботою учнів
- ✓ Заохочення учнів
- ✓ Зосередження уваги учнів
- ✓ Вчасне виправлення і попередження помилок
- ✓ Зміна видів діяльності
- ✓ Формування в учнів відповідальності, поваги один до одного
- ✓ Використання технічних засобів навчання (різних освітніх платформ, презентацій тощо)
- ✓ Стимулювання учнів до дискусії (бесіди)
- ✓ Створення атмосфери взаємної доброзичливості, взаємодопомоги тощо

Додаток Б

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ**«Адаптаційно-ігрова практика» (1 етап)**

проведеної з 1 вересня по 14 вересня 2025 року
в 1-__ класі Запорізького академічного ліцею №15,
студентки групи _____
спеціальності А 3 Початкова освіта

Додаток В**ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ
«Адаптаційно-ігрова практика» (1 етап)**

студента (студентки) _____

факультет: **соціальної педагогіки та психології**

кафедра: **дошкільної та початкової освіти**

ступінь вищої освіти: **бакалавр**

галузь знань: **А Освіта**

спеціальність: **А3 Початкова освіта**

2 курс, група _____

Вчитель: _____

Додаток Г**ЗВІТ З ПРАКТИКИ
«Адаптаційно-ігрова практика» (1 етап)**

студента (студентки) _____

факультет: **соціальної педагогіки та психології**

кафедра: **дошкільної та початкової освіти**

ступінь вищої освіти: **бакалавр**

галузь знань: **А Освіта**

спеціальність: **А3 Початкова освіта**

2 курс, група _____

Додаток Д

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ**«Адаптаційно-ігрова практика» (2 етап)**

проведеної з 1 грудня по 14 грудня 2025 року

в _____ класі Запорізького академічного ліцею №15,

студентки групи _____

спеціальності АЗ Початкова освіта

Додаток Е**ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ**
«Адаптаційно-ігрова практика» (2 етап)

студента (студентки) _____

факультет: **соціальної педагогіки та психології**кафедра: **дошкільної та початкової освіти**ступінь вищої освіти: **бакалавр**галузь знань: **А Освіта**спеціальність: **А3 Початкова освіта**

2 курс, група _____

Вчитель: _____

Додаток Ж**Картка рефлексії**

1. Охарактеризуйте Вашу взаємодію з дітьми з точки зору дитини. Наведіть конкретний приклад.

2. Ваші успіхи та досягнення під час навчальної практики. Завдяки чому вони відбулися?

3. Найбільші виклики під час навчальної практики та шляхи вирішення, які Ви застосували.

4. Яким буде ваш наступний крок щодо подальшого розвитку Вас як педагога XXI століття

5. Зазначте пропозиції щодо покращення навчальної практики у рамках проходження курсу «Діяльнісний підхід у початковій школі»

Додаток И

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
«Організаційно-дозвілєва практика»
проведеної з 1 червня по 18 червня 2026 року
на базі _____,
студентки групи _____
спеціальності АЗ Початкова освіта

Додаток К**ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ
«Організаційно-дозвілєва практика»**

студента (студентки) _____

факультет: **соціальної педагогіки та психології**

кафедра: **дошкільної та початкової освіти**

ступінь вищої освіти: **бакалавр**

галузь знань: **А Освіта**

спеціальність: **А3 Початкова освіта**

2 курс, група _____

Методист / Вихователь: _____

Додаток Л**ЗВІТ З ПРАКТИКИ
«Організаційно-дозвілєва практика»**

студента (студентки) _____

факультет: **соціальної педагогіки та психології**

кафедра: **дошкільної та початкової освіти**

ступінь вищої освіти: **бакалавр**

галузь знань: **А Освіта**

спеціальність: **А3 Початкова освіта**

2 курс, група _____

Додаток М

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

«Практика в групі продовженого дня»,
проведеної з _____ по _____ 20__ року
в групі продовженого дня Запорізького академічного ліцею №15,
студентки (студента) групи _____
спеціальності АЗ Початкова освіта

Додаток Н**ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ**
«Практика в групі продовженого дня»

студента (студентки) _____

факультет: **соціальної педагогіки та психології**кафедра: **дошкільної та початкової освіти**ступінь вищої освіти: **бакалавр**галузь знань: **А Освіта**спеціальність: **А3 Початкова освіта**

3 курс, група _____

Вчитель / вихователь: _____

Додаток П

ЗВІТ З ПРАКТИКИ
«Практика в групі продовженого дня»

студента (студентки) _____

факультет: **соціальної педагогіки та психології**

кафедра: **дошкільної та початкової освіти**

ступінь вищої освіти: **бакалавр**

галузь знань: **А Освіта**

спеціальність: **А3 Початкова освіта**

3 курс, група _____

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Укладачі:

Зубцова Юлія Євгенівна
Сущенко Лариса Олександрівна
Андрющенко Олена Олександрівна

Методичні рекомендації
до проходження навчальної практики
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності АЗ Початкова освіта
освітньо-професійної програми «Початкова освіта»

Рецензент *О. І. Іваницький*
Відповідальний за випуск *Ю. Є. Зубцова*
Коректор *О. О. Андрющенко*